

Jaarrekening 2015

**Stichting Lentis
Maatschappelijke Onderneming**

INHOUDSOPGAVE

Pagina

5.1 Jaarrekening 2015

5.1.1	Geconsolideerde balans per 31 december 2015	3
5.1.2	Geconsolideerde resultatenrekening over 2015	4
5.1.3	Geconsolideerd kasstroomoverzicht over 2015	5
5.1.4	Grondslagen van waardering en resultaatbepaling	6
5.1.5	Toelichting op de geconsolideerde balans per 31 december 2015	14
5.1.6	Mutatieoverzicht materiële vaste activa	21
5.1.7	Mutatieoverzicht financiële vaste activa	21
5.1.8	Overzicht langlopende schulden ultimo 2015	22
5.1.9	Toelichting op de geconsolideerde resultatenrekening over 2015	23
5.1.10	Balans per 31 december 2015	27
5.1.11	Resultatenrekening over 2015	28
5.1.12	Grondslagen van waardering en resultaatbepaling	29
5.1.13	Toelichting op de balans per 31 december 2015	30
5.1.14	Mutatieoverzicht materiële vaste activa	38
5.1.15	Mutatieoverzicht financiële vaste activa	38
5.1.16	Overzicht langlopende schulden ultimo 2015	39
5.1.17	Toelichting op de resultatenrekening over 2015	40

5.2 Overige gegevens

5.2.1	Vaststelling en goedkeuring jaarrekening	45
5.2.2	Statutaire regeling resultaatbestemming	45
5.2.3	Resultaatbestemming	45
5.2.4	Gebeurtenissen na balansdatum	45
5.2.5	Nevenvestigingen	45
5.2.6	Controleverklaring	46

5.1 GECONSOLIDEERDE JAARREKENING

5.1 GECONSOLIDEERDE JAARREKENING

5.1.1 GECONSOLIDEERDE BALANS PER 31 DECEMBER 2015
(na resultaatbestemming)

	<u>Ref.</u>	<u>31-dec-15</u>	<u>31-dec-14</u>
		€	€
ACTIVA			
Vaste activa			
Materiële vaste activa	1	95.457.754	104.498.306
Financiële vaste activa	2	1.001.109	1.083.744
Totaal vaste activa		<u>96.458.863</u>	<u>105.582.050</u>
Vlottende activa			
Vorraden	3	388.279	330.983
Onderhanden werk uit hoofde van DBC's/ DBC-zorgproducten	4	5.723.677	2.222.117
Vorderingen uit hoofde van financieringstekort	5	0	375.325
Debiteuren en overige vorderingen	6	35.474.438	37.393.206
Liquide middelen	7	5.252.980	2.258.433
Totaal vlottende activa		<u>46.839.374</u>	<u>42.580.064</u>
Totaal activa		<u>143.298.237</u>	<u>148.162.114</u>
PASSIVA			
Groepsvermogen			
Bestemmingsfondsen	8	29.881.834	27.157.283
Algemene overige reserves		4.231.598	4.231.598
Totaal groepsvermogen		<u>34.113.432</u>	<u>31.388.881</u>
Vorzieningen	9	3.125.437	3.560.447
Langlopende schulden (nog voor meer dan een jaar)	10	57.623.916	61.936.849
Kortlopende schulden			
Schulden uit hoofde van financieringoverschot	5	415.187	0
Overige kortlopende schulden	11	48.020.265	51.275.937
Totaal passiva		<u>143.298.237</u>	<u>148.162.114</u>

5.1.2 GECONSOLIDEERDE RESULTATENREKENING OVER 2015

	<u>Ref.</u>	<u>2015</u> €	<u>2014</u> €
BEDRIJFSOPBRENGSTEN:			
Opbrengsten zorgprestaties	13	169.380.184	165.428.033
Subsidies	14	3.101.301	3.200.455
Overige bedrijfsopbrengsten	15	5.379.487	5.177.134
Som der bedrijfsopbrengsten		<u>177.860.972</u>	<u>173.805.622</u>
BEDRIJFSLASTEN:			
Personeelskosten	16	137.039.146	138.920.284
Afschrijvingen op financiële en (im)materiële vaste activa	17	11.124.652	11.421.936
Bijzondere waardeverminderingen van vaste activa	18	2.150.630	448.948
Overige bedrijfskosten	19	22.939.287	21.546.465
Som der bedrijfslasten		<u>173.253.715</u>	<u>172.337.633</u>
BEDRIJFSRESULTAAT		4.607.257	1.467.989
Financiële baten en lasten	20	-1.882.706	-2.069.243
RESULTAAT BOEKJAAR		<u><u>2.724.551</u></u>	<u><u>-601.254</u></u>

RESULTAATBESTEMMING

Het resultaat is als volgt verdeeld:

	<u>2015</u> €	<u>2014</u> €
Bestemmingsfonds GGZ	2.724.551	-601.254
	<u><u>2.724.551</u></u>	<u><u>-601.254</u></u>

5.1.3 GECONSOLIDEERD KASSTROOMOVERZICHT

	Ref.	2015		2014	
		€	€	€	€
Kasstroom uit operationele activiteiten					
Bedrijfsresultaat	5.1.2		4.607.257		1.467.989
Aanpassingen voor:					
- afschrijvingen en overige waardeverminderingen	17/18	13.275.282		11.870.886	
- mutaties voorzieningen	9	<u>-435.010</u>		<u>371.075</u>	
			12.840.272		12.241.961
Veranderingen in vlottende middelen:					
- voorraden	3	-57.296		17.932	
- mutatie onderhanden werk uit hoofde van DBC's / DBC-zorgproducten	4	-3.501.560		8.287.477	
- vorderingen	6	1.918.856		-7.680.109	
- vorderingen/schulden uit hoofde van financieringstekort respectievelijk -overschot	5	790.512		6.580.814	
- kortlopende schulden (excl. schulden aan banken)	11	<u>-3.255.672</u>		<u>5.753.798</u>	
			<u>-4.105.160</u>		<u>12.959.912</u>
Kasstroom uit bedrijfsoperaties			13.342.369		26.669.862
Ontvangen interest	20	125.679		2.216.677	
Betaalde interest	20	-1.955.096		-4.317.892	
Resultaat deelnemingen	20	<u>-28.770</u>		<u>-31.972</u>	
			<u>-1.858.187</u>		<u>-2.133.187</u>
Totaal kasstroom uit operationele activiteiten			11.484.182		24.536.675
Kasstroom uit investeringsactiviteiten					
Investerings materiële vaste activa	1	-4.309.549		-7.873.616	
Desinvesteringen materiële vaste activa	1	95.482		3.466.997	
Verwervingen deelnemingen en/of samenwerkingsverbanden	2	28.770		31.972	
Aflossing leningen u/g	2	60.000		0	
Desinvesteringen overige financiële vaste activa		0		3.455	
Afschrijvingen financiële vaste activa	2	-7.644		0	
Disagio	2	<u>-43.761</u>		<u>0</u>	
Totaal kasstroom uit investeringsactiviteiten			-4.176.702		-4.371.192
Kasstroom uit financieringsactiviteiten					
Aflossing langlopende schulden	10	<u>-4.312.933</u>		<u>-5.496.936</u>	
Totaal kasstroom uit financieringsactiviteiten			-4.312.933		-5.496.936
Mutatie geldmiddelen	7		<u>2.994.547</u>		<u>14.668.547</u>
Stand geldmiddelen per 1 januari			2.258.433		-12.410.114
Stand geldmiddelen per 31 december			<u>5.252.980</u>		<u>2.258.433</u>
Mutatie geldmiddelen			2.994.547		14.668.547

Toelichting:

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode.

5.1.4 GRONDSLAGEN VAN WAARDERING EN RESULTAATBEPALING

5.1.4.1 Algemeen

Algemene gegevens en groepsverhoudingen

Stichting Lentis Maatschappelijke Onderneming (hierna Lentis) is statutair (en feitelijk) gevestigd te Zuidlaren, op het adres E6, 9471 KA Zuidlaren. Lentis is een organisatie voor geestelijke gezondheidszorg, forensische gezondheidszorg en ouderenzorg in de provincies Groningen, Drenthe en Friesland. Lentis verleent zowel Basis GGZ als Specialistische GGZ aan kinderen, jongeren, volwassenen en ouderen. Lentis behoort tot het Lentis Concern. Aan het hoofd van deze groep staat de Bestuursstichting Lentis. De Bestuursstichting Lentis is statutair gevestigd te Zuidlaren. De jaarrekening van Lentis is opgenomen in de geconsolideerde jaarrekening van Bestuursstichting Lentis.

Grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de Regeling verslaggeving WTZi, de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving in het bijzonder RJ 655 inzake de jaarverslaggeving door zorginstellingen en Titel 9 Boek 2 BW, Titel Boek 2, met uitzondering van de afdelingen 1, 11 en 12.

Continuïteitsveronderstelling

Op basis van gesprekken die zijn gevoerd met de groepsmaatschappijen en banken over onze maatregelen en plannen verwachten wij dat de financiering zal worden gecontinueerd.

De in de onderhavige jaarrekening gehanteerde grondslagen van waardering en resultaatbepaling zijn dan ook gebaseerd op de veronderstelling van continuïteit van de stichting.

Vanwege de afwijkende deponeringsdatum ten opzichte van de wettelijke voorschriften en de bankovereenkomst, hebben wij onze huisbankier verzocht een waiver hieromtrent te verstrekken. Deze waiver is ontvangen waarin de bank heeft aangegeven geen gebruik te maken van het recht tot opeisen van de rekening-courant ruimte en verstrekte leningen.

Vergelijking met voorgaand jaar

De gehanteerde grondslagen van waardering en van resultaatbepaling zijn ongewijzigd gebleven ten opzichte van het voorgaande jaar.

Vergelijkende cijfers

De cijfers voor 2014 zijn, waar nodig, geherrubriceerd om vergelijkbaarheid met 2015 mogelijk te maken.

Gebruik van schattingen

De opstelling van de jaarrekening vereist dat het management oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft.

Consolidatie

In de geconsolideerde jaarrekening van Lentis zijn de financiële gegevens verwerkt van de tot de groep behorende maatschappijen en andere rechtspersonen waarop overwegende zeggenschap kan worden uitgeoefend of waarover de centrale leiding wordt gevoerd. Indien de gezamenlijke betekenis te verwaarlozen is op het geheel of als de benodigde gegevens slechts tegen onevenredige kosten of met grote vertraging te verkrijgen of te ramen zijn of als het belang slechts wordt gehouden om het te vervreemden dan blijft consolidatie achterwege. Dit laatste is in zowel 2015 als 2014 niet van toepassing. Alle tot de groep behorende entiteiten zijn in de consolidatie betrokken.

De geconsolideerde jaarrekening is opgesteld met toepassing van de grondslagen voor de waardering en de resultaatbepaling van Lentis.

Intercompany-transacties, intercompany-winsten en onderlinge vorderingen en schulden tussen groepsmaatschappijen en andere in de consolidatie opgenomen rechtspersonen worden geëlimineerd, voor zover de resultaten niet door transacties met derden buiten de Groep zijn gerealiseerd. Ongerealiseerde verliezen op intercompany-transacties worden ook geëlimineerd tenzij er sprake is van een bijzondere waardevermindering. Waarderingsgrondslagen van groepsmaatschappijen en andere in de consolidatie opgenomen rechtspersonen zijn waar nodig gewijzigd om aansluiting te krijgen bij de geldende waarderingsgrondslagen voor de Groep.

Ten opzichte van voorgaand jaar is de consolidatiekring gewijzigd als gevolg van een fusie tussen Lentis Zorgonderneming B.V. en Lentis Maatschappelijke Onderneming. Hierdoor is de financiële verantwoording reeds begrepen in de enkelvoudige verantwoording. Voor een nadere toelichting op deze fusie wordt verwezen naar de waarderingsgrondslagen van de enkelvoudige jaarrekening.

De in consolidatie begrepen vennootschap is:

- P.O.H. B.V., Groningen (100%), voor een nadere toelichting op het verstrekt kapitaal, het eigen vermogen en het resultaat wordt verwezen naar de toelichting op de financiële vaste activa in de enkelvoudige jaarrekening.

5.1.4 GRONDSLAGEN VAN WAARDERING EN RESULTAATBEPALING

Verbonden rechtspersonen

De stichting heeft de volgende verbonden stichtingen en vennootschappen die niet in de consolidatie betrokken zijn.

- Phebe B.V. te Zuidlaren met als kernactiviteit Payroll en HRM. De mate van zeggenschap is 14%. Het eigen vermogen 2015: €36.447, resultaat 2015: -€583.
- Martini Apotheek B.V. te Groningen met als kernactiviteit Apotheek. De mate van zeggenschap is 30%. Het eigen vermogen 2015: €205.148, resultaat 2015: €273.808.
- PsyQ Nederland Holding B.V. te Leiden met als kernactiviteit Holdingactiviteiten. De mate van zeggenschap is 42%. Het eigen vermogen 2015: -€ 3.864, resultaat 2015: € 13.029.

Er hebben zich geen transacties met verbonden partijen voorgedaan op niet-zakelijke grondslag.

Daarnaast betreffen de verbonden partijen de groepsmaatschappijen Bestuursstichting Lentis, Stichting Dignis en Stichting FPC. Dr. S. van Mesdag.

Grondslagen WNT

Voor de uitvoering van de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen in de (semi)publieke sector (WNT) heeft de stichting zich gehouden aan de Beleidsregel toepassing WNT en deze als normenkader bij het opmaken van deze jaarrekening gehanteerd.

Operationele leasing

Bij de stichting kunnen er leasecontracten bestaan waarbij een groot deel van de voor- en nadelen die aan de eigendom verbonden zijn, niet bij de stichting ligt. Deze leasecontracten worden verantwoord als operationele leasing. Leasebetalingen worden, rekening houdend met ontvangen vergoedingen van de lessor, op lineaire basis verwerkt in de winst- en verliesrekening over de looptijd van het contract.

5.1.4.2 Grondslagen van waardering van activa en passiva

Activa en passiva

De algemene grondslag voor de waardering van de activa en passiva is de verkrijgings- of de vervaardigingsprijs. Voor zover niet anders vermeld, worden activa en passiva opgenomen voor de geamortiseerde kostprijs.

Toelichtingen op posten in de balans, resultatenrekening en kasstroomoverzicht zijn in de jaarrekening genummerd.

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar Lentis zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen die economische voordelen in zich bergen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Materiële vaste activa

Bedrijfsgebouwen en terreinen worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs plus bijkomende kosten of vervaardigingsprijs onder aftrek van lineaire afschrijvingen gedurende de verwachte toekomstige gebruiksduur. Op terreinen wordt niet afgeschreven. Er wordt rekening gehouden met de bijzondere waardeverminderingen die op balansdatum worden verwacht. Voor de vaststelling of voor een materieel vast actief sprake is van een bijzondere waardevermindering wordt verwezen naar betreffende paragraaf.

Overige vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs inclusief direct toerekenbare kosten, onder aftrek van lineaire afschrijvingen gedurende de verwachte toekomstige gebruiksduur en bijzondere waardeverminderingen.

De afschrijvingstermijnen van materiële vaste activa zijn gebaseerd op de verwachte gebruiksduur van het vast actief.

De afschrijvingen worden berekend als een percentage over de aanschafprijs volgens de lineaire methode op basis van de economische levensduur. Op bedrijfsterreinen en op vaste activa in ontwikkeling en vooruitbetalingen op materiële vaste activa wordt niet afgeschreven.

De volgende afschrijvingspercentages worden hierbij gehanteerd:

- Bedrijfsgebouwen : 2%,2,5%,5%;
- Machines en installaties : 5%,10%;
- Andere vaste bedrijfsmiddelen : 10%,20%.

Subsidies op investeringen worden in mindering gebracht op de verkrijgings- of vervaardigingsprijs van de activa waarop de subsidies betrekking hebben.

Voor verplichtingen tot herstel na afloop van het gebruik van het actief (ontmantelingskosten) wordt een voorziening getroffen voor het verwachte bedrag op het moment van activering. Dit bedrag wordt verwerkt als onderdeel van de vervaardigingsprijs. Indien grond gekocht is met opstallen, met de intentie de opstallen te slopen of teniet te laten gaan en vervolgens op de grond nieuwbouw te realiseren, dan maken de eventuele boekwaarde van de opstallen en de gemaakte sloopkosten deel uit van de verkrijgingsprijs van de grond.

Lentis beschikt over vastgoed waar zorg wordt verleend waarop aanspraak bestaat ingevolge artikel 6 van de AWBZ. Voor dit vastgoed zijn in 2011 de bekostigingsregels aangepast. Volledige nacalculatie van kapitaalslasten van (voorheen) vergunningsplichtige investeringen is vervangen door prestatiebekostiging. Hierbij geldt een gefaseerde overgang met een overgangstermijn tot en met 2017.

5.1.4 GRONDSLAGEN VAN WAARDERING EN RESULTAATBEPALING

Lentis beschikt tevens over vastgoed waar curatieve zorg wordt verleend die wordt bekostigd door ofwel vanuit de Zorgverzekeringswet ofwel het ministerie van Veiligheid en Justitie. Voor dit vastgoed was in 2011 reeds bekend dat de bekostiging zou worden aangepast, maar de exacte invulling en tarieven waren nog niet bekend. Met ingang van 2013 wordt volledige nacalculatie van kapitaallasten vervangen door prestatiebekostiging. Hierbij geldt deels een gefaseerde overgang met een overgangstermijn tot en met 2017.

Lentis heeft de realiseerbare waarde van het vastgoed getoetst op basis van de contante waarde van de toekomstige kasstromen van haar zorgvastgoed. Deze is benaderd op het niveau van de kasstroom genererende eenheden, en vergeleken met de boekwaarde van het vastgoed en de overige met de bedrijfsvoering samenhangende activa per 31 december 2015.

Voor de benadering van de contante waarde van de kasstromen zijn veronderstellingen gehanteerd voor de resterende levensduur, restwaarden en investeringen zoals opgenomen in het strategisch vastgoedplan van de instelling. Uit de meerjaren begroting afgeleide kasstromen houden rekening met de effecten van overheidsmaatregelen zoals die nu zijn vastgesteld. De disconteringsvoet is 3,5%.

Groot onderhoud

Periodiek groot onderhoud wordt volgens de componentenbenadering geactiveerd. Hierbij worden de totale uitgaven toegewezen aan de samenstellende delen.

Financiële vaste activa

Deelnemingen waarin invloed van betekenis kan worden uitgeoefend worden gewaardeerd volgens de vermogensmutatiemethode (nettovermogenswaarde). Wanneer 20% of meer van de stemrechten uitgebracht kan worden, wordt ervan uitgegaan dat er invloed van betekenis is.

De nettovermogenswaarde wordt berekend volgens de grondslagen die gelden voor deze jaarrekening.

Indien de waardering van een deelneming volgens de nettovermogenswaarde negatief is, wordt deze op nihil gewaardeerd. Indien en voor zover Lentis in deze situatie geheel of gedeeltelijk instaat voor de schulden van de deelneming, dan wel het stellige voornemen heeft de deelneming tot betaling van haar schulden in staat te stellen, wordt hiervoor een voorziening getroffen.

De eerste waardering van gekochte deelnemingen is gebaseerd op de reële waarde van de identificeerbare activa en passiva op het moment van acquisitie. Voor de vervolgwaaarding worden de grondslagen toegepast die gelden voor deze jaarrekening, uitgaande van de waarden bij eerste waardering.

Als resultaat wordt verantwoord het bedrag waarmee de boekwaarde van de deelneming sinds de voorafgaande jaarrekening is gewijzigd als gevolg van het door de deelneming behaalde resultaat. Deelnemingen waarop geen invloed van betekenis kan worden uitgeoefend, worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs. Als resultaat wordt in aanmerking genomen het in het verslagjaar gedeclareerde dividend van de deelneming, waarbij niet in contanten uitgekeerde dividenden worden gewaardeerd tegen reële waarde.

De geactiveerde disagio worden verantwoord in de periode waartoe zij behoren op basis van de looptijd van de daaraan ten grondslag liggende leningen.

De onder financiële vaste activa opgenomen overige vorderingen omvatten verstrekte leningen en overige vorderingen, die tot het einde van de looptijd zullen worden aangehouden. Deze vorderingen worden initieel gewaardeerd tegen reële waarde. Vervolgens worden deze leningen gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. Indien er bij het aangaan van leningen sprake is van disagio, wordt dit gedurende de looptijd ten laste van het resultaat gebracht als onderdeel van de effectieve rente. Ook transactiekosten worden verwerkt in de eerste waardering en als onderdeel van de effectieve rente ten laste van het resultaat gebracht. Bijzondere waardeverminderingen worden in mindering gebracht op de winst-en verliesrekening.

Bijzondere waardeverminderingen van vaste activa

De stichting beoordeelt op iedere balansdatum of er aanwijzingen zijn dat een vast actief aan een bijzondere waardevermindering onderhevig kan zijn. Indien dergelijke indicaties aanwezig zijn, wordt de realiseerbare waarde van het actief vastgesteld. Indien het niet mogelijk is de realiseerbare waarde voor het individuele actief te bepalen, wordt de realiseerbare waarde bepaald van de kasstroom genererende eenheid waartoe het actief behoort.

Van een bijzondere waardevermindering is sprake als de boekwaarde van een actief hoger is dan de realiseerbare waarde; de realiseerbare waarde is de hoogste van de opbrengstwaarde en de bedrijfswaarde. Een bijzonder waardeverminderingverlies wordt direct als last verwerkt in de winst- en verliesrekening onder gelijktijdige verlaging van de boekwaarde van het betreffende actief.

De opbrengstwaarde wordt in eerste instantie ontleend aan een bindende verkoopovereenkomst; als die er niet is, wordt de opbrengstwaarde bepaald met behulp van de actieve markt waarbij normaliter de gangbare biedprijs geldt als marktprijs. Voor de bepaling van de bedrijfswaarde wordt een inschatting gemaakt van de toekomstige netto kasstromen bij voortgezet gebruik van het actief / de kasstroom genererende eenheid; vervolgens worden deze kasstromen contant gemaakt waarbij een disconteringsvoet wordt gehanteerd van 3,5% (2014: 5 %). De verantwoorde duurzame waardevermindering is gebaseerd op de opbrengstwaarde, zoals ingeschat door een externe taxateur.

5.1.4 GRONDSLAGEN VAN WAARDERING EN RESULTAATBEPALING

Vervreemding van vaste activa

Voor verkoop beschikbare activa worden gewaardeerd tegen boekwaarde of lagere opbrengstwaarde.

Vorraden

Vorraden zijn gewaardeerd tegen verkrijgingsprijzen onder toepassing van de FIFO-methode ('first in, first out') of lagere opbrengstwaarde.

De opbrengstwaarde is de geschatte verkoopprijs onder aftrek van direct toerekenbare verkoopkosten. Bij de bepaling van de opbrengstwaarde wordt rekening gehouden met de incurantheid van de voorraden.

Onderhanden projecten uit hoofde van DB(B)C's / DB(B)C-zorgproducten

De onderhanden projecten uit hoofde van DBC's / DBC-zorgproducten worden gewaardeerd op basis van de verwachte opbrengstwaarde van het deel van de DBC's / DBC-zorgproducten dat op 31 december 2015 is geleverd. Op de onderhanden projecten worden de voorschotten die ontvangen zijn van verzekeraars in mindering gebracht. Voor voorzienbare verliezen op de onderhanden projecten uit hoofde van DBC's / DBC-zorgproducten wordt een voorziening op de waardering in mindering gebracht.

Het onderhanden projecten uit hoofde van DBBC worden gewaardeerd op basis van de verwachte opbrengstwaarde van het deel van de DBBC's dat per 31 december 2015 openstaat. Op het onderhanden werk wordt het voorschot dat ontvangen is van het Ministerie in mindering gebracht. Indien de verwachte opbrengstwaarde lager is dan het ontvangen voorschot, wordt het verschil onder de kortlopende schulden weergegeven. De opmerkingen over sector brede onzekerheden is ook van toepassing op het onderhanden werk DBC's curatieve GGZ en verder uitgewerkt in paragraaf 5.1.4.3.

Vorderingen

De eerste waardering van vorderingen is tegen reële waarde, inclusief transactiekosten. (Door toepassing van de effectieve rentemethode worden transactiekosten als onderdeel van de amortisatie in de winst- en verliesrekening verwerkt). De vervolgwaaardering van vorderingen is tegen geamortiseerde kostprijs (indien geen sprake van agio/disagio of transactiekosten dan geamortiseerde kostprijs gelijk aan nominale waarde). Een voorziening wordt getroffen op de vordering op grond van verwachte oninbaarheid. De voorziening is bepaald door combinatie van de direct en indirecte methode.

Kredietrisico

Lentis heeft vorderingen verstrekt aan participanten en maatschappijen waarin wordt deelgenomen. Bij deze partijen is geen historie van wanbetaling bekend. Daarnaast is sprake van kredietrisico ten aanzien van vorderingen uit hoofde van debiteuren. Voor de kredietrisico's inzake deze vorderingen wordt verwezen naar de toelichting op de balans.

Rente- en kasstroomrisico

Lentis loopt renterisico over de rentedragende vorderingen (met name onder financiële vaste activa en liquide middelen) en rentedragende langlopende en kortlopende schulden (waaronder schulden aan kredietinstellingen).

Voor vorderingen en schulden met variabele renteaftspraken loopt Lentis risico ten aanzien van toekomstige kasstromen; met betrekking tot vastrentende vorderingen en schulden loopt Lentis risico's over de reële waarde als gevolg van wijzigingen in de marktrente.

Met betrekking tot de vorderingen worden geen financiële derivaten met betrekking tot afdekking van het renterisico gecontracteerd.

Reële waarde

De reële waarde van de meeste in de balans verantwoorde financiële instrumenten, waaronder vorderingen, liquide middelen, langlopende en kortlopende schulden, benadert de boekwaarde ervan.

Liquide middelen

Liquide middelen bestaan uit kas, banktegoeden, direct opeisbare deposito's met een looptijd korter dan twaalf maanden en kruisposten. Rekening-courantschulden bij banken zijn opgenomen onder schulden aan kredietinstellingen onder kortlopende schulden. Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

5.1.4 GRONDSLAGEN VAN WAARDERING EN RESULTAATBEPALING

Vorzieningen (algemeen)

Vorzieningen worden gevormd voor in rechte afdwingbare of feitelijke verplichtingen die op de balansdatum bestaan waarbij het waarschijnlijk is dat een uitstroom van middelen noodzakelijk is en waarvan de omvang op betrouwbare wijze is te schatten. De voorzieningen worden gewaardeerd tegen contante waarde van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichting en verliezen af te wikkelen. De gehanteerde disconteringsvoet is 2%. Voorgaand jaar was de disconteringsvoet 5%. Door wijziging van de disconteringsvoet is de jubileumvoorziening toegenomen met €195.000.

Wanneer verplichtingen naar verwachting door een derde zullen worden vergoed, wordt deze vergoeding als een actief in de balans opgenomen indien het waarschijnlijk is dat deze vergoeding zal worden ontvangen bij de afwikkeling van de verplichting.

Voorziening persoonlijk budget levensfase (toerekening aan jaren)

De voorziening persoonlijk budget levensfase (PBL) betreft een voorziening uit hoofde van een CAO verplichting in het kader van de overgangsregeling 45+. Het persoonlijk budget levensfase kwalificeert als een beloning met opbouw van rechten. De voorziening betreft de contante waarde van de in de toekomst eenmalig uit te keren PBL-uren. De berekening is gebaseerd op de Cao-bepalingen, blijfkans, leeftijd en resterende dienstjaren tot het bereiken van de 55-jarige leeftijd. De voorziening is nominaal gewaardeerd.

Voorziening jubileumverplichtingen

De jubileumvoorziening betreft een voorziening voor toekomstige jubileumuitkeringen. De voorziening betreft de contante waarde van de in de toekomst uit te keren jubileumuitkeringen. De berekening is gebaseerd op gedane toezeggingen, blijfkans en leeftijd. De gehanteerde disconteringsvoet bedraagt 2%.

Voorziening langdurig zieken

Deze voorziening wordt gevormd ter dekking van de op de balansdatum bestaande verplichting inzake de loondoorbetaling van werknemers die per deze datum arbeidsongeschikt zijn. Langdurig zieken worden gewaardeerd tegen nominale waarde. De voorziening is bepaald rekening houdend met de kans van instroom in de WIA, berekend tegen 100% salariskosten in het eerste jaar en 70% in het tweede jaar, verhoogd met sociale lasten. De voorziening is nominaal gewaardeerd.

Schulden

Onder de langlopende schulden worden schulden opgenomen met een resterende looptijd van meer dan één jaar. De kortlopende schulden hebben een verwachte looptijd van maximaal één jaar. Schulden worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs (nominale waarde).

5.1.4 GRONDSLAGEN VAN WAARDERING EN RESULTAATBEPALING

5.1.4.3 Grondslagen van resultaatbepaling

Algemeen

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen de baten en de lasten over het verslagjaar, met inachtneming van de hiervoor reeds vermelde waarderingsgrondslagen.

De baten en lasten worden toegerekend aan de periode waarop deze betrekking hebben, uitgaande van historische kosten. Verliezen worden verantwoord als deze voorzienbaar zijn; baten worden verantwoord als deze gerealiseerd zijn.

Baten (waaronder nagekomen budgetaanpassingen) en lasten uit voorgaande jaren die in dit boekjaar zijn geconstateerd, worden aan dit boekjaar toegerekend.

Opbrengsten uit zorgprestaties

Wettelijk budget WLZ

De opbrengsten uit wlz zorg worden verantwoord op basis van:

- De in het boekjaar werkelijk geleverde verblijfsdagen en de daarvoor in de rekenstaat overeengekomen tarieven;
- De in het boekjaar werkelijk geleverde productie-uren / -dagdelen en de daarvoor in de rekenstaat overeen gekomen tarieven;
- Nacalculeerbare kapitaalslasten met betrekking tot afschrijvingen, huur, rente en overige nacalculeerbare kapitaalslasten. Deze zijn gebaseerd op de daarvoor in de rekenstaat overeengekomen bedragen en het rentenormeringsmodel;
- Overige budgetcomponenten, waaronder toeslagen, generieke budgetkortingen, MRSA, innovatie, inrichtingskosten bij gedwongen verhuizing, extreme zorgzwaarte en extreme zorg gebonden materiaalkosten en geneesmiddelen op cliëntniveau;
- Nagekomen budgetaanpassingen vanuit voorgaande jaren welke in het boekjaar zijn toegekend door het zorgkantoor.

ZVW-omzet in relatie tot landelijke problematiek en onzekerheden

Deze opbrengsten worden verantwoord op basis van de gerealiseerde productie en met zorgverzekeraars overeengekomen tarieven. Hierbij is rekening gehouden met toepassing van de systematiek van schadelastjaren, de maximaal overeengekomen productieafspraken en de hierna genoemde onzekerheden.

Met ingang van 2013 is voor de curatieve geestelijke gezondheidszorg prestatiebekostiging ingevoerd op basis van de DBC-systematiek. In de periode 2008 tot en met 2012 is reeds gebruik gemaakt van de DBC-systematiek voor de incasso van het budget, maar vanaf 2013 zijn de DBC's ook bepalend voor de omzet in de jaarrekening.

De systematiek kent inherente beperkingen waardoor in de periode 2008 tot en met 2013 geen goedkeurende controleverklaring bij de DBC-verantwoordingen kon worden verstrekt. Door de invoering van de prestatiebekostiging heeft dit ook geleid tot verklaringen met beperking bij de jaarrekeningen 2013 van GGZ instellingen, ook bij Lentis.

Lentis heeft de generieke landelijke risico's en onduidelijkheden geadresseerd door het uitvoeren van zelfonderzoeken naar aanleiding van:

1. 'Plan van aanpak verantwoording behandelingen en jaarrekeningen curatieve ggz naar aanleiding van de NBA audit alert 32' d.d. 1 december 2014 (hierna: Plan van aanpak GGZ 2013)
2. 'Controleplan Onderzoek controles cGGZ 2013' d.d. 2 april 2015
3. 'Controleplan Zelfonderzoek cGGZ 2014' d.d. 1 juli 2016

De raad van bestuur heeft de ZVW-omzet en de daarbij behorende balansposten naar beste weten bepaald en daarbij rekening gehouden met belangrijke schattingsfactoren en onzekerheden die landelijk spelen en ook bij Lentis van toepassing zijn. Hieronder wordt de relevantie voor de jaarrekening 2015 van Lentis toegelicht:

a. Zelfonderzoek schadelastjaar 2013

Lentis heeft het zelfonderzoek uitgevoerd zoals beschreven in het Plan van aanpak GGZ 2013, en hierin de controlepunten uit het Onderzoek controles cGGZ 2013 meegenomen voor zover deze materiële financiële impact hebben. Over de uitkomsten en afrekening van schadelastjaar 2013 zijn met de belangrijkste zorgverzekeraars definitieve afspraken gemaakt. De financiële gevolgen zijn verwerkt in de jaarrekening 2015, rekening houdend met schattingen van de uitkomst van toekomstige controles door (andere) zorgverzekeraars.

b. Zelfonderzoek schadelastjaar 2014 en 2015

Het zelfonderzoek 2014 is onder handen conform het Controleplan Zelfonderzoek cGGZ 2014. Met de verwachte uitkomsten, alsmede de doorvertaling naar schadelastjaar 2015, is rekening gehouden bij de omzetbepaling in de jaarrekening 2015. Lentis gaat er van uit dat de effecten van de zelfonderzoeken voor een deel kunnen worden afgedekt met de getroffen voorzieningen voor overproductie, waar nodig zijn extra reserveringen opgenomen.

c. Schadelastplafonds en overige contractvereisten

Lentis heeft contractafspraken gemaakt met de zorgverzekeraars over (deel)plafonds en andere (kwalitatieve) vereisten voor schadelastjaren 2014 en 2015. Voor een deel kan per balansdatum nog geen exacte inschatting worden gemaakt van de uiteindelijke financiële impact van de afwikkeling van de contracten. Voor zover uit de schadelastprognoses op (deel)contractniveau een verwachte overproductie blijkt, is deze pro rata toegerekend aan het boekjaar 2015 voor het percentage dat de DBC's gemiddeld gereed waren per 31 december 2015.

d. Waardering van het onderhanden werk

Voor de (grondslag van de) waardering van het onderhanden werk per 31 december 2015 verwijzen wij naar de toelichting op de post onderhanden werk en de waarderingsgrondslagen terzake. Per zorgverzekeraar moest per (deel)contract een inschatting worden gemaakt van de vraag of sprake is van een verlieslatend contract, waarbij ook de onzekerheden genoemd in deze toelichting een rol spelen. De inschatting of er sprake is van een verlieslatend contract blijkt uit de schadelastprognoses.

5.1.4 GRONDSLAGEN VAN WAARDERING EN RESULTAATBEPALING

De hierboven beschreven landelijke problematiek en onzekerheden versterken elkaar. De in de jaarrekening 2015 opgenomen schattingen kunnen in de realisatie afwijken. De uiteindelijke uitkomsten zullen blijken uit de eindafrekeningen met de individuele zorgverzekeraars van schadelastjaren 2013, 2014 en 2015, en kunnen materieel afwijken van de in deze jaarrekening opgenomen bedragen.

Diagnose Behandeling en Beveiliging Combinatie (DBBC)

Met ingang van 2013 is er sprake van een transitieperiode voor de bekostiging van de zorg en voor de kapitaalslasten. In de jaren 2013 tm 2015 wordt voor de zorg geleidelijk overgegaan van bekostiging op basis van budgetparameters naar een volledige bekostiging op basis van DBBC's. Voor de kapitaalslasten vindt deze overgang plaats in de jaren 2013 tot 2018. De overgang in 2015 houdt in dat 30% van de DBBC waarde, die voortkomt uit gefactureerde DBBC's en per jaareinde openstaande onderhanden werk DBBC's, als omzet wordt verantwoord. De resterende 70% is alleen bedoeld als financieringsmechanisme over 2015. Het grootste deel van de omzet in de jaarrekening is daarmee overeenkomstig voorgaande jaren gekoppeld aan de prestatieafspraken met het ministerie van Veiligheid & Justitie alsmede een vergoeding voor beschikbare capaciteit. De bestaande vergoeding voor bekostiging van kapitaalslasten wordt ingaande 2013 fasegewijs van vaste budgetafspraken omgevormd tot een toeslag op de DBBC, de Normatieve Huisvesting Component (NHC). De transitieperiode voor de NHC loopt tot 2018. De vergoeding voor kapitaalslasten is in 2015 voor 50% bepaald door de toeslag op DBBC's en is voor 50% gebaseerd op de bestaande budgetparameters. De verwerking van de DBBC's komt terug bij het onderhanden werk, de nog te factureren omzet DBBC's en de DBBC opbrengsten. De eerste twee posten staan onder de vlottende activa, de laatste post staat in de winst- en verliesrekening.

Opbrengsten overige zorgprestaties

De overige zorgprestaties worden als bate verantwoord in de winst- en verliesrekening in het jaar waarin de opbrengsten zijn gerealiseerd. De overige zorgprestaties worden verantwoord op basis van:

- De werkelijke geleverde zorg en diensten in het boekjaar en de met de betrokken instellingen / gemeenten / zorgverzekeraars overeengekomen tarieven;
- De werkelijke geleverde zorg en diensten in het boekjaar en de met de betrokken cliënten overeengekomen tarieven, waaronder Pg's;
- Overige opbrengsten uit hoofde van zorgverlening op basis van de specifieke afspraken.

Ten aanzien van de WMO en Jeugdzorg heeft Lentis inmiddels van de grootste contracten met gemeentes de definitieve beschikkingen ontvangen. Deze zijn dienovereenkomstig verwerkt in de jaarrekening.

Subsidies

Exploitatiesubsidies worden als bate verantwoord in de winst-en-verliesrekening in het jaar waarin de gesubsidieerde kosten zijn gemaakt of opbrengsten zijn gederfd, of wanneer een gesubsidieerd exploitatietekort zich heeft voorgedaan. De baten worden verantwoord als het waarschijnlijk is dat deze worden ontvangen. De subsidies van ministeries (o.a. VWS) / gemeenten / provincies / worden verantwoord op basis van de werkelijk geleverde zorg en diensten in het boekjaar en de met de betrokken ministeries (o.a. VWS) / gemeenten / provincies overeengekomen tarieven.

Subsidies met betrekking tot investeringen in materiële vaste activa worden in mindering gebracht op het desbetreffende actief en als onderdeel van de afschrijvingen verwerkt in de winst- en verliesrekening.

Overige bedrijfsopbrengsten

De overige opbrengsten omvat de opbrengsten uit levering van goederen en diensten onder aftrek van kortingen en dergelijke en van over de opbrengsten geheven belastingen en na eliminatie van transacties binnen het Lentis concern. Opbrengsten uit de verkoop van goederen worden verwerkt zodra alle belangrijke rechten en risico's met betrekking tot de eigendom van de goederen zijn overgedragen aan de koper. Verantwoording van opbrengsten uit de levering van diensten geschiedt naar rato van de geleverde prestaties, gebaseerd op de verrichte diensten tot aan de balansdatum in verhouding tot de in totaal te verrichten diensten.

In de overige bedrijfsopbrengsten worden ondermeer de vergoedingen voor catering, winkelverkoop, parkeergelden, uitgeleend personeel en verhuur van onroerend goed verantwoord.

Personeelsbeloningen

Periodiek betaalbare beloningen

Lonen, salarissen en sociale lasten worden op grond van de arbeidsvoorwaarden verwerkt in de winst- en verliesrekening voor zover ze verschuldigd zijn aan werknemers en respectievelijk de belastingautoriteit.

5.1.4 GRONDSLAGEN VAN WAARDERING EN RESULTAATBEPALING

Pensioenen

Lentis heeft voor haar werknemers een toegezegde pensioenregeling. Hiervoor in aanmerking komende werknemers hebben op de pensioengerechtigde leeftijd recht op een pensioen dat is gebaseerd op het gemiddeld verdiende loon berekend over de jaren dat de werknemer pensioen heeft opgebouwd bij Lentis. De verplichtingen, welke voortvloeien uit deze rechten van haar personeel, zijn ondergebracht bij het bedrijfstakpensioenfonds Zorg en Welzijn. Lentis betaalt hiervoor premies waarvan de helft door de werkgever wordt betaald en de helft door de werknemer. De pensioenrechten worden jaarlijks geïndexeerd, indien en voor zover de dekkingsgraad van het pensioenfonds (het vermogen van het pensioenfonds gedeeld door haar financiële verplichtingen) dit toelaat. Per 1 januari 2015 gelden nieuwe regels voor pensioenfonds. Daarbij behoort ook een nieuwe berekening van de dekkingsgraad. De 'nieuwe' dekkingsgraad is het gemiddelde van de laatste twaalf dekkingsgraden. Door een gemiddelde te gebruiken, zal de dekkingsgraad nu minder sterk schommelen. In augustus 2016 bedroef de dekkingsgraad 91,1%. Het vereiste niveau van de dekkingsgraad is 127%. Het pensioenfonds verwacht volgens het herstelplan binnen 12 jaar hieraan te kunnen voldoen en voorziet geen noodzaak voor de aangesloten instellingen om extra stortingen te verrichten of om bijzondere premieverhogingen door te voeren. Lentis heeft geen verplichting tot het voldoen van aanvullende bijdragen in geval van een tekort bij het pensioenfonds, anders dan het effect van hogere toekomstige premies. Lentis heeft daarom alleen de verschuldigde premies tot en met het einde van het boekjaar in de jaarrekening verantwoord. De premies worden verantwoord als personeelskosten zodra deze verschuldigd zijn. Vooruitbetaalde premies worden opgenomen als overlopende activa indien dit tot een terugstorting leidt of tot een vermindering van toekomstige betalingen. Nog niet betaalde premies worden als verplichting op de balans opgenomen.

Afschrijvingen op materiële vaste activa

De materiële vaste activa wordt vanaf het moment van ingebruikneming afgeschreven over de verwachte toekomstige gebruiksduur van het actief. Over terreinen wordt niet afgeschreven.

Indien een schattingswijziging plaatsvindt van de toekomstige gebruiksduur, dan worden de toekomstige afschrijvingen aangepast.

Boekwinsten en -verliezen uit de incidentele verkoop van materiële vaste activa zijn begrepen onder de afschrijvingen.

Financiële baten en lasten

Rentebaten en rentelasten worden tijdsevenredig verwerkt, rekening houdend met de effectieve rentevoet van de desbetreffende activa en passiva. Bij de verwerking van de rentelasten wordt rekening gehouden met de verantwoorde transactiekosten op de ontvangen leningen. Tevens is hieronder opgenomen het aandeel van de stichting in het resultaat van de op nettovermogenswaarde gewaardeerde deelnemingen. Gezien de lage rentestand is in 2015 geen rente over de RC-verhoudingen berekend.

5.1.4.4 Grondslagen voor de opstelling van het kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit de liquide middelen, met uitzondering van deposito's met een looptijd langer dan drie maanden. Ontvangsten en uitgaven uit hoofde van interest zijn opgenomen onder de kasstroom uit operationele activiteiten. Uitstroom van kasmiddelen zijn niet in het kasstroomoverzicht opgenomen.

5.1.5 TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE BALANS

ACTIVA

1. Materiële vaste activa

De specificatie is als volgt:

	<u>31-dec-15</u>	<u>31-dec-14</u>
	€	€
Bedrijfsgebouwen en terreinen	68.815.903	73.992.982
Machines en installaties	16.142.413	17.775.192
Andere vaste bedrijfsmiddelen, technische en administratieve uitrusting	10.499.438	12.730.132
Totaal materiële vaste activa	<u>95.457.754</u>	<u>104.498.306</u>

Het verloop van de materiële activa in het verslagjaar is als volgt weer te geven:

	<u>2015</u>	<u>2014</u>
	€	€
Boekwaarde per 1 januari	104.498.306	111.793.879
Bij: investeringen	4.309.549	7.873.616
Af: afschrijvingen	11.103.989	11.253.244
Af: bijzondere waardeverminderingen	2.150.630	448.948
Af: desinvesteringen	95.482	3.466.997
Boekwaarde per 31 december	<u>95.457.754</u>	<u>104.498.306</u>

Toelichting:

Voor een nadere specificatie van het verloop van de materiële vaste activa per activagroep wordt verwezen naar het mutatieoverzicht onder 5.1.6.

Onder de materiële vaste activa is voor een totaalbedrag van € 95.457.754 aan vaste activa opgenomen waarvan de zorginstelling het eigendom heeft.

De bedrijfsgebouwen en -terreinen zijn hypothecair bezwaard.

2. Financiële vaste activa

De specificatie is als volgt:

	<u>31-dec-15</u>	<u>31-dec-14</u>
	€	€
Aanloop- en plankosten	156.688	164.332
Emissie-, leningskosten en boeterente	500.170	543.931
Leningen u/g	270.000	330.000
Deelnemingen	74.251	45.481
Totaal financiële vaste activa	<u>1.001.109</u>	<u>1.083.744</u>

Het verloop van de financiële vaste activa is als volgt:

	<u>2015</u>	<u>2014</u>
	€	€
Boekwaarde per 1 januari	1.083.744	1.108.555
Bij: Resultaat deelnemingen	28.770	31.973
Af: Desinvesteringen	0	3.455
Af: Ontvangen aflossing lening	60.000	0
Af: (Terugname) waardeverminderingen	0	53.329
Af: Amortisatie (dis)agio	43.761	0
Af: Afschrijvingen	7.644	0
Boekwaarde per 31 december	<u>1.001.109</u>	<u>1.083.744</u>

Toelichting:

Voor een nadere specificatie van het verloop van de financiële vaste activa per activagroep wordt verwezen naar het mutatieoverzicht onder 5.1.7.

In november 2013 is er een lening verstrekt van € 330.000,- aan Martini Apotheek B.V. De lening heeft een looptijd van 8 jaar, tegen de kortlopende rente plus een opslag van 7,5%. Ondanks dat afgesproken is tot een eenmalige eindaflossing, is tussentijds in 2015 € 60.000 euro vervroegd afgelost. Het door Stichting Lentis Maatschappelijke Onderneming ter beschikking gestelde bedrag is bedoeld voor de financiering van het werkkapitaal van de Martini Apotheek B.V. en zal uitsluitend hiervoor gebruikt worden.

Met ingang van 30 november 2012 heeft Stichting Lentis Maatschappelijke Onderneming een drietal nieuwe langlopende leningen afgesloten waaraan een borgtochtovereenkomst met Stichting Waarborgfonds voor de Zorgsector ten grondslag ligt. Hiervoor is destijds € 641.100 disagio in rekening gebracht bij Stichting Lentis Maatschappelijke Onderneming.

De vorderingen op de financiële vaste activa hebben een looptijd langer dan 1 jaar.

5.1.5 TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE BALANS

ACTIVA

Toelichting op belangen in andere rechtspersonen of vennootschappen:

Naam en rechtsvorm en woonplaats rechtspersoon	Kernactiviteit	Verschaft kapitaal	Kapitaalbe- lang (in %)	Eigen vermogen	Resultaat
				€	€
Rechtstreekse kapitaalbelangen >= 20%:					
Martini Apotheek B.V. te Groningen	Verstrekken geneesmiddelen	300	30%	205.148 2015	273.808
Phebe B.V. te Zuidlaren	Payroll en HRM	4.500	20%	36.447 2015	-583
PsyQ Nederland Holding B.V. te Leiden	Holding activiteiten	7.500	42%	-3.864 2015	13.029

3. Voorraden

De specificatie is als volgt:

	<u>31-dec-15</u>	<u>31-dec-14</u>
	€	€
Medische middelen	262.359	195.547
Voedingsmiddelen	6.232	6.287
Hulpmiddelen	119.688	118.788
Overige voorraden:	0	10.361
Totaal voorraden	<u>388.279</u>	<u>330.983</u>

4. Onderhanden werk uit hoofde van DBC's / DBC-zorgproducten

De specificatie is als volgt:

	<u>31-dec-15</u>	<u>31-dec-14</u>
	€	€
<i>Onderhanden werk uit hoofde van DBC's/DBC-zorgproducten</i>		
Onderhanden werk DBC's	37.251.698	39.452.008
Af: Ontvangen voorschotten (DBC's)	-31.528.021	-37.229.891
Totaal onderhanden werk uit hoofde van DBC's/DBC-zorgproducten	<u>5.723.677</u>	<u>2.222.117</u>

De specificatie per categorie DBC's / DBC-zorgproducten is als volgt weer te geven:

Stroom DBC's / DBC-zorgproducten	Gerealiseer- de kosten en toegereken- de winst	Af: verwerkte verliezen	Af: ontvangen voorschotten	Saldo per 31-12-2015
	€	€	€	€
Geestelijke Gezondheidszorg (=GGZ)	37.251.698	0	31.528.021	5.723.677
Totaal (onderhanden werk)	<u>37.251.698</u>	<u>0</u>	<u>31.528.021</u>	<u>5.723.677</u>

Toelichting:

Omdat het saldo van het onderhanden werk DBBC's en de voorschotten negatief is, is deze post in 2015 verantwoord onder punt 11 kortlopende schulden.

5.1.5 TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE BALANS

ACTIVA

5. Vorderingen en schulden uit hoofde van financieringstekort

Specificatie vorderingen en schulden uit hoofde van financieringstekort respectievelijk financieringsoverschot

	t/m 2012	2013	2014	2015	totaal
	€	€	€	€	€
Saldo per 1 januari	-4	124.614	250.715		375.325
Financieringsverschil boekjaar				-385.780	-385.780
Correcties voorgaande jaren	0	0	-29.407		-29.407
Betalingen/ontvangsten	0	-124.612	-250.713		-375.325
Subtotaal mutatie boekjaar	0	-124.612	-280.120	-385.780	-790.512
Saldo per 31 december	-4	2	-29.405	-385.780	-415.187

Stadium van vaststelling (per erkenning):

GGZ AWBZ	c	c	c	a	
----------	---	---	---	---	--

a= interne berekening

c= definitieve vaststelling NZa

Waarvan gepresenteerd als:

	31-dec-15	31-dec-14
	€	€
- vorderingen uit hoofde van financieringstekort	0	375.325
- schulden uit hoofde van financieringsoverschot	415.187	0
	-415.187	375.325

6. Debiteuren en overige vorderingen

De specificatie is als volgt:

	31-dec-15	31-dec-14
	€	€
Vorderingen op debiteuren	23.733.510	24.673.211
Overige vorderingen:	926.995	2.563.210
Vorderingen op groepsmaatschappijen	6.008.942	5.968.132
Personeelsregelingen	296.913	178.674
WGA gelden	110.551	100.877
Het Behouden Huys	386.771	0
Vooruitbetaalde bedragen:	701.376	566.980
Nog te factureren DBC's	1.150.000	1.560.685
Nog te ontvangen bedragen:	634.698	260.491
Overige overlopende activa:	1.524.682	1.520.946
Totaal debiteuren en overige vorderingen	35.474.438	37.393.206

Toelichting:

De voorziening die in aftrek op de vorderingen is gebracht, bedraagt € 103.249 (2014: € 104.059).

Alle vorderingen hebben een looptijd korter dan één jaar.

7. Liquide middelen

De specificatie is als volgt:

	31-dec-15	31-dec-14
	€	€
Bankrekeningen	5.214.484	2.217.595
Kassen	34.976	35.287
Kruisposten	3.520	5.551
Totaal liquide middelen	5.252.980	2.258.433

Toelichting:

De kredietfaciliteit in rekening-courant bij Rabobank bedraagt per 31 december 2015 € 18.650.000. Deze rekening-courant faciliteit geldt in gezamenlijkheid met Bestuursstichting Lentis, Stichting Dignis en Praktijk Ondersteuning Huisartsen B.V. De garantiefaciliteit verstrekt door de bank is €350.000, Lentis heeft van deze garantiefaciliteit in totaal €311.000 benut.

Stichting Dignis en de Bestuursstichting zijn o.g.v. de rekening-courant overeenkomst mededebiteur van de leningen van de Rabobank met een hoofdsom van €14.800.000.

De liquide middelen zijn direct opeisbaar.

Zekerheden op alle huidige en toekomstige vorderingen van de Rabobank zijn:

- Hypotheekrecht op de diverse registergoederen;
- Verpanding van roerende zaken;
- Verpanding van huidige en toekomstige vorderingen;
- Overeenkomst gedeelde zekerheden op WfZ activa.

5.1.5 TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE BALANS

PASSIVA

8. Groepsvermogen

Het eigen vermogen bestaat uit de volgende componenten:

	31-dec-15	31-dec-14
	€	€
Bestemmingsfondsen	29.881.834	27.157.283
Algemene overige reserves	4.231.598	4.231.598
Totaal groepsvermogen	<u>34.113.432</u>	<u>31.388.881</u>

Bestemmingsfondsen

Het verloop is als volgt weer te geven:	Saldo per 1-jan-2015	Resultaat- bestemming	Overige mutaties	Saldo per 31-dec-2015
	€	€	€	€
Bestemmingsfonds: GGZ	27.157.283	2.724.551	0	29.881.834
Totaal bestemmingsfondsen	<u>27.157.283</u>	<u>2.724.551</u>	<u>0</u>	<u>29.881.834</u>

Algemene overige reserves

Het verloop is als volgt weer te geven:	Saldo per 1-jan-2015	Resultaat- bestemming	Overige mutaties	Saldo per 31-dec-2015
	€	€	€	€
Algemene overige reserves:	4.231.598	0	0	4.231.598
Totaal algemene overige reserves	<u>4.231.598</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>4.231.598</u>

Toelichting eigen vermogen

De indeling van het groepsvermogen is aangepast conform de ontwerp-Richtlijn 655 Zorginstellingen. Hierbij wordt de Reserve Aanvaardbare Kosten vanaf nu gepresenteerd als bestemmingsfonds.

9. Voorzieningen

Het verloop is als volgt weer te geven:	Saldo per 31-12-2014	Dotatie	Onttrekking	Vrijval	Saldo per 31-12-2015
	€	€	€	€	€
Personeelsbeloningen	1.671.932	211.639	0	0	1.883.571
ESMW	258.837	0	258.837	0	0
Langdurig zieken	802.678	0	392.905	0	409.773
Personeelsbeloningen LFB	827.000	10.318	5.225	0	832.093
Totaal voorzieningen	<u>3.560.447</u>	<u>221.957</u>	<u>656.967</u>	<u>0</u>	<u>3.125.437</u>

Toelichting in welke mate (het totaal van) de voorzieningen als langlopend moeten worden beschouwd:

	31-dec-15
Kortlopend deel van de voorzieningen (< 1 jr.)	361.180
Langlopend deel van de voorzieningen (> 1 jr.)	2.764.257

Toelichting per categorie voorziening:

De voorziening personeelsbeloningen betreft een voorziening voor jubilea uitkeringen.

De voorziening personeelsbeloningen LFB betreft een voorziening voor het levensfasebudget inzake extra verlofuren conform CAO.

In de berekening van de Personeelsbeloningen is in 2015 de verdisconteringsvoet aangepast van 5% naar 2%, dit levert een mutatie op van €195.000.

In 2015 en 2016 zijn alle afspraken inzake ESMW definitief overeengekomen. Hierdoor is dit niet langer opgenomen onder voorzieningen, maar onder de kortlopende schulden.

Met ingang van 2015 wordt de post Langdurig zieken opgenomen onder de voorzieningen in plaats van onder de overige kortlopende schulden.

5.1.5 TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE BALANS

PASSIVA

10. Langlopende schulden (nog voor meer dan een jaar)

De specificatie is als volgt:

	<u>31-dec-15</u>	<u>31-dec-14</u>
	€	€
Schulden aan banken	57.623.916	61.936.849
Totaal langlopende schulden (nog voor meer dan een jaar)	<u>57.623.916</u>	<u>61.936.849</u>

Het verloop is als volgt weer te geven:

	<u>2015</u>	<u>2014</u>
	€	€
Stand per 1 januari	65.979.784	70.722.719
Af: aflossingen	4.312.934	4.742.935
Stand per 31 december	<u>61.666.850</u>	<u>65.979.784</u>
Af: aflossingsverplichting komend boekjaar	4.042.934	4.042.935
Stand langlopende schulden per 31 december	<u>57.623.916</u>	<u>61.936.849</u>

Toelichting in welke mate (het totaal van) de langlopende schulden als langlopend moeten worden beschouwd:

Kortlopend deel van de langlopende schulden (< 1 jr.), aflossingsverplichtingen	4.042.934	4.042.935
Langlopend deel van de langlopende schulden (> 1 jr.) (balanspost)	57.623.916	61.936.849
Hiervan langlopend (> 5 jaar)	42.406.173	46.164.662

Toelichting:

Voor een nadere toelichting op de langlopende schulden wordt verwezen naar de bijlage overzicht langlopende schulden.
De aflossingsverplichtingen zijn verantwoord onder de kortlopende schulden.

5.1.5 TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE BALANS

PASSIVA

11. Overige kortlopende schulden

De specificatie is als volgt:

	<u>31-dec-15</u>	<u>31-dec-14</u>
	€	€
Crediteuren	4.149.739	3.191.894
Aflossingsverplichtingen langlopende leningen	4.042.934	4.042.935
Schulden aan groepsmaatschappijen	5.883.795	9.644.676
Belastingen en sociale premies	6.668.809	5.894.793
Schulden ter zake pensioenen	1.010.807	1.028.327
Nog te betalen salarissen	629.117	498.683
Vakantiegeld	4.456.135	4.402.241
Vakantiedagen	7.920.372	5.782.193
Onderhanden werk DBBC's minus ontvangen voorschotten	2.750.249	3.472.282
Overige schulden:		
Projecten	210.744	159.225
Subsidie	0	303.964
Overige schulden	1.137.618	0
Interest langlopende leningen	126.543	139.558
Energie	185.000	708.757
ESMW (2012) Tm (2014)	270.394	4.874.449
Nog te betalen kosten:		
Nog te betalen kosten	8.002.737	6.681.125
Vooruitontvangen opbrengsten:		
Vooruitontvangen opbrengsten	560.310	430.605
Legaten	10.497	10.497
Overige overlopende passiva:	4.465	9.733
Totaal overige kortlopende schulden	<u>48.020.265</u>	<u>51.275.937</u>

Toelichting:

Alle overige kortlopende schulden hebben een looptijd korter dan 1 jaar, tenzij anders aangegeven.

Specificatie nog te betalen kosten:

Voor het zelfonderzoek 2013 is een bedrag van € 1,7 miljoen gereserveerd;

Voor het zelfonderzoek 2014 is een bedrag van € 0,5 miljoen gereserveerd;

Voor het zelfonderzoek 2015 is een bedrag van € 0,5 miljoen gereserveerd;

Voor de afkoop van een huurcontract is er € 0,7 miljoen gereserveerd;

Gemaakte kosten 2015, waarvan de factuur in 2016 is ontvangen: 1,1 miljoen

Rente + aflossing langlopende leningen 2015: € 0,7 miljoen

Voor de afhandeling van personele kwesties is er een bedrag van € 0,8 miljoen gereserveerd;

Voor wachtgelden is er een bedrag van € 0,5 miljoen gereserveerd.

5.1.5 TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE BALANS

12. Niet in de balans opgenomen regelingen

Toelichting:

Ultimo 2015 zijn de verplichtingen uit hoofd van lease en huurcontracten als volgt te specificeren:

Huurverplichtingen:

Binnen één jaar	2.945.373
Tussen één jaar en vijf jaar	3.564.511
Meer dan vijf jaar	4.209.181

Leaseverplichtingen:

Binnen één jaar	237.926
Tussen één jaar en vijf jaar	309.741
Meer dan vijf jaar	0

Totale verplichtingen:

Binnen één jaar	3.183.299
Tussen één jaar en vijf jaar	3.874.252
Meer dan vijf jaar	4.209.181

Gedurende het verslagjaar zijn in de winst- en verliesrekening verwerkt:

Minimale leasebetalingen	337.551
--------------------------	---------

Macrobeheersinstrument

Het macrobeheersinstrument kan door de minister van VWS ingezet worden om overschrijdingen van het makro kader zorg terug te vorderen bij instellingen voor medisch specialistische zorg en bij instellingen voor curatieve geestelijke gezondheidszorg. Het macrobeheersinstrument is uitgewerkt in de Aanwijzing macrobeheersmodel instellingen voor medisch specialistische zorg, respectievelijk Aanwijzing Macrobeheersinstrument curatieve geestelijke gezondheidszorg. Ook voor instellingen in andere sectoren kan een Aanwijzing Macrobeheersinstrument van toepassing zijn. Jaarlijks wordt door de Nederlandse Zorgautoriteit (NZa) ambtshalve een mbi-omzetplafond vastgesteld. Tevens wordt door de NZa jaarlijks een omzetplafond per instelling vastgesteld, welke afhankelijk is van de realisatie van het mbi-omzetplafond van alle instellingen gezamenlijk. Deze vaststelling vindt plaats nadat door de Minister van VWS de overschrijding van het mbi-omzetplafond uiterlijk vóór 1 december van het opvolgend jaar is gecommuniceerd.

Bij het opstellen van de jaarrekening 2015 bestaat nog geen inzicht in realisatie van het mbi-omzetplafond over 2013, 2014 en 2015. Stichting Lentis Maatschappelijke Onderneming is niet in staat een betrouwbare inschatting te maken van de uit het macrobeheersinstrument voortkomende verplichting en deze te kwantificeren. Als gevolg daarvan is deze verplichting niet tot uitdrukking gebracht in de balans van de Stichting Lentis Maatschappelijke Onderneming per 31 december 2015.

Garantstelling toekomstige verplichting Stichting Dignis

Stichting Lentis Maatschappelijke Onderneming heeft een garantstelling afgegeven aan Stichting Dignis ter waarborging van de continuïteit van Stichting Dignis. Stichting Lentis staat garant voor alle huidige en toekomstige verplichtingen tegenover derden. De Raad van Bestuur van Stichting Lentis heeft dit middels een "Letter of continuing support" laten weten aan de directie van Stichting Dignis. In deze "Letter of continuing support" is aangegeven dat Stichting Lentis garant staat tot en met 31 december 2017. Binnen Stichting Dignis worden nu maatregelen getroffen en plannen ontwikkeld om de huidige negatieve resultaten om te buigen naar een gezonde financiële organisatie in de toekomst.

Waarborgfonds voor de zorgsector (WFZ)

Bij de diverse financiers zijn langlopende leningen onder borging van WFZ afgesloten ten bedrage van in totaal € 42.028.000. Uit hoofde van de borging door het WFZ hebben deze leningen een direct opeisbare obligo van 3% van de pro resto geborgde schuld.

Onregelmatigheidstoeslag tijdens vakantie

Naar aanleiding van de landelijke discussie ten aanzien van ORT tijdens vakanties, bestaat het risico van een naverrekening over oude jaren voor de medewerkers met een contract onder de cao GGZ. Ultimo 2015 is er nog geen verplichting hiertoe en derhalve is hiervoor geen verplichting opgenomen conform de geldende richtlijnen.

5.1.6 MUTATIEOVERZICHT MATERIELE VASTE ACTIVA

	Bedrijfs- gebouwen en terreinen	Machines en installaties	Andere vaste bedrijfs- middelen, technische en administratieve uitrusting	Totaal
	€	€	€	€
Stand per 1 januari 2015				
- aanschafwaarde	120.202.578	38.416.058	32.538.032	191.156.668
- cumulatieve afschrijvingen	46.209.596	20.640.866	19.807.900	86.658.362
Boekwaarde per 1 januari 2015	<u>73.992.982</u>	<u>17.775.192</u>	<u>12.730.132</u>	<u>104.498.306</u>
Mutaties in het boekjaar				
- investeringen	787.857	1.012.868	2.508.824	4.309.549
- afschrijvingen	4.183.887	2.212.945	4.707.157	11.103.989
- bijzondere waardevermindering	1.749.260	401.370	0	2.150.630
- <i>terugname geheel afgeschreven activa</i>				
.aanschafwaarde	5.686.347	3.520.445	2.948.872	12.155.664
.cumulatieve afschrijvingen	5.686.347	3.520.445	2.948.872	12.155.664
- <i>desinvesteringen</i>				
.aanschafwaarde	116.412	78.299	71.329	266.040
.cumulatieve afschrijvingen	84.623	46.967	38.968	170.558
per saldo	<u>31.789</u>	<u>31.332</u>	<u>32.361</u>	<u>95.482</u>
- <i>Overige mutaties</i>				
.aanschafwaarde	8.825	0	0	8.825
.cumulatieve afschrijvingen	8.825	0	0	8.825
	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>
Mutaties in boekwaarde (per saldo)	<u>-5.177.079</u>	<u>-1.632.779</u>	<u>-2.230.694</u>	<u>-9.040.552</u>
Stand per 31 december 2015				
- aanschafwaarde	115.178.851	35.830.182	32.026.655	183.035.688
- cumulatieve afschrijvingen	46.362.948	19.687.769	21.527.217	87.577.934
Boekwaarde per 31 december 2015	<u>68.815.903</u>	<u>16.142.413</u>	<u>10.499.438</u>	<u>95.457.754</u>
<i>Afschrijvingspercentage</i>	2%; 2,5%, 5%	5%; 10%	10%; 20%	

5.1.7 MUTATIEOVERZICHT FINANCIËLE VASTE ACTIVA

	Aanloop- en plankosten	Emissie-, leningskosten en boeterente	Leningen u/g	Deelnemingen	Totaal
	€	€	€	€	€
Boekwaarde per 1 januari 2015	164.332	543.931	330.000	45.481	1.083.744
Bij: Resultaat deelnemingen	0	0	0	28.770	28.770
Af: Ontvangen dividend / aflossing leningen	0	0	60.000	0	60.000
Af: Afschrijvingen	7.644	0	0	0	7.644
Af: Amortisatie (dis)agio	0	43.761	0	0	43.761
Boekwaarde per 31 december 2015	<u>156.688</u>	<u>500.170</u>	<u>270.000</u>	<u>74.251</u>	<u>1.001.109</u>

BIJLAGE

5.1.8 Overzicht langlopende schulden ultimo 2015 (geconsolideerd)

Leninggever	Datum	Hoofdsom	Totale looptijd	Soort lening	Werkelijke-rente	Restschuld 31 december 2014	Nieuwe leningen in 2015	Aflossing in 2015	Restschuld 31 december 2015	Restschuld over 5 jaar	Resterende looptijd in jaren eind 2015	Aflossings-wijze	Aflossing 2016	Gestelde zekerheden
		€			%	€	€	€	€	€			€	
Rabobank	1-jul-93	1.361.341	25	36.65.919.096	2,95%	217.815	0	54.454	163.361	0	3	lineair	54.454	Hypotheek
Rabobank	1-apr-99	1.614.550	20	32.51.961.152	2,95%	322.910	0	80.728	242.182	0	3	lineair	80.728	Hypotheek
Rabobank	31-dec-01	9.529.385	40	32.94.909.492	3,05%	6.432.335	0	238.235	6.194.100	5.002.925	26	lineair	238.235	Hypotheek
Rabobank	1-okt-91	5.218.472	30	3.650.943.182	3,65%	1.217.645	0	443.949	773.696	0	6	lineair	173.949	Hypotheek
Rabobank	20-feb-92	4.356.290	30	3.650.943.174	2,60%	461.675	0	145.209	316.466	0	3	lineair	145.209	Hypotheek
NWB	1-nov-92	4.112.383	29	LD 10007287	2,78%	992.645	0	141.806	850.839	141.808	6	lineair	141.806	Borgstelling
Rabobank	1-dec-94	8.576.446	35	3.650.943.158	2,90%	1.883.188	0	125.546	1.757.642	1.129.911	14	lineair	125.546	Hypotheek
Rabobank	31-dec-96	19.285.659	25	3.650.943.166	2,90%	2.064.700	0	294.957	1.769.743	294.958	6	lineair	294.957	Hypotheek
Rabobank	12-sep-03	5.735.274	40	36.65.916.682	3,15%	4.122.205	0	143.384	3.978.821	3.261.901	28	lineair	143.384	Hypotheek
NWB	30-nov-12	11.600.000	20	10.027.808	2,69%	10.440.000	0	580.000	9.860.000	6.960.000	17	lineair	580.000	Borgstelling
Rabobank	30-nov-12	16.100.000	25	OHLO2918	2,96%	14.812.000	0	644.000	14.168.000	10.948.000	22	lineair	644.000	Borgstelling
Rabobank	30-nov-12	20.000.000	30	OHLO3119	3,13%	18.666.666	0	666.666	18.000.000	14.666.670	27	lineair	666.666	Borgstelling
Rabobank	1-feb-14	5.100.000	7	3.028.918.234	var	4.346.000	0	754.000	3.592.000	0	5	lineair	754.000	Hypotheek
Totaal						65.979.784	0	4.312.934	61.666.850	42.406.173			4.042.934	

5.1.9 TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE RESULTATENREKENING

BATEN

13. Opbrengsten zorgprestaties

<i>De specificatie is als volgt:</i>	<u>2015</u>	<u>2014</u>
	€	€
Opbrengsten Zorgverzekeringswet	92.530.883	97.927.999
Wettelijk budget voor aanvaardbare kosten WLZ-zorg	27.993.246	58.687.477
Opbrengsten Jeugdzorg	10.500.401	0
Opbrengsten WMO	25.624.913	877
Opbrengsten Justitie	7.149.204	6.899.369
Opbrengsten LGGZ	2.577.770	0
Opbrengsten BGGZ	1.172.205	703.992
Opbrengsten overige financieringen	1.831.562	1.208.319
Totaal	<u>169.380.184</u>	<u>165.428.033</u>

Toelichting:

Met ingang van verslagjaar 2015 is er een nieuw model verschenen voor de winst- en verliesrekening. De grootste wijziging betreft de rubricering van de omzet. De omzet van 2015 is gerubriceerd conform het nieuwe model. Daardoor zijn ook de vergelijkende cijfers van 2014 aangepast.

14. Subsidies

<i>De specificatie is als volgt:</i>	<u>2015</u>	<u>2014</u>
	€	€
Rijkssubsidies vanwege het Ministerie van VWS	1.641.828	1.464.891
Overige Rijkssubsidies	15.928	15.928
Subsidies vanwege Provincies en gemeenten	33.046	882.843
Overige subsidies, waaronder loonkostensubsidies en EU-subsidies	1.410.499	836.793
Totaal	<u>3.101.301</u>	<u>3.200.455</u>

15. Overige bedrijfsopbrengsten

<i>De specificatie is als volgt:</i>	<u>2015</u>	<u>2014</u>
	€	€
Overige dienstverlening (waaronder 2e-4e geldstroom UMC's voor onderzoek):		
Doorberekende materiële kosten	522.763	513.087
Opbrengsten patiënt en bewonersgebonden	1.723.879	1.593.503
Opbrengsten uit servicekosten	18.389	15.343
Opbrengsten hulpbedrijven	169.576	171.373
Overige opbrengsten (waaronder vergoeding voor uitgeleend personeel en verhuur onroerend goed):		
Doorberekende personeelskosten	594.393	504.421
Huuropbrengsten	464.288	516.888
Overig	1.886.199	1.862.519
Totaal	<u>5.379.487</u>	<u>5.177.134</u>

5.1.9 TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE RESULTATENREKENING

LASTEN

16. Personeelskosten

De specificatie is als volgt:

	<u>2015</u>	<u>2014</u>
	€	€
Lonen en salarissen	103.307.166	105.509.839
Sociale lasten	14.654.642	14.538.589
Pensioenpremies	9.026.608	9.595.451
Andere personeelskosten:		
Opleidingskosten	1.957.283	1.706.248
Reisvergoeding	2.759.765	2.708.078
Overig	1.027.249	1.433.991
Subtotaal	<u>132.732.713</u>	<u>135.492.196</u>
Personeel niet in loondienst	4.306.433	3.428.088
Totaal personeelskosten	<u><u>137.039.146</u></u>	<u><u>138.920.284</u></u>
Specificatie gemiddeld aantal personeelsleden (in FTE's) per contractformatie:		
GGZ	2.182	2.185
	<u>2.182</u>	<u>2.185</u>
Specificatie gemiddeld aantal personeelsleden (in FTE's) per inzetformatie:		
GGZ	2.189	2.183
POH B.V.	12	9
	<u>2.201</u>	<u>2.192</u>
Aantal personeelsleden dat buiten Nederland werkzaam is	0	0

17. Afschrijvingen op financiële en (im)materiële vaste activa

De specificatie is als volgt:

	<u>2015</u>	<u>2014</u>
	€	€
Afschrijvingen:		
- immateriële vaste activa	0	115.365
- materiële vaste activa	11.117.008	11.253.244
- financiële vaste activa	7.644	53.327
Totaal afschrijvingen	<u><u>11.124.652</u></u>	<u><u>11.421.936</u></u>

18. Bijzondere waardeverminderingen van vaste activa

De specificatie is als volgt:

	<u>2015</u>	<u>2014</u>
	€	€
Bijzondere waardeverminderingen van:		
- materiële vaste activa	2.150.630	448.948
Totaal	<u><u>2.150.630</u></u>	<u><u>448.948</u></u>

Toelichting:

Lentis heeft in 2015 een bijzondere waardevermindering doorgevoerd van € 2.000.000. Deze waardevermindering komt voort uit een verslechterde exploitatie van de klinieken in Oost Groningen. De verslechterde exploitatie van deze klinieken kan worden verklaard door een toenemende leegstand en teruglopende productie.

De bijzondere waardevermindering is gebaseerd op de opbrengstwaarde. Deze waardering is tot stand gekomen door middel van een onafhankelijke taxatie.

5.1.9 TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE RESULTATENREKENING

LASTEN

19. Overige bedrijfskosten

De specificatie is als volgt:

	<u>2015</u>	<u>2014</u>
	€	€
Voedingsmiddelen en hotelmatige kosten	10.033.101	9.783.996
Algemene kosten	13.106.364	11.970.553
Patiënt- en bewonersgebonden kosten	3.616.448	3.463.459
Onderhoud en energiekosten:		
- Onderhoud	3.434.106	3.676.624
- Energiekosten gas	2.056.322	2.228.180
- Energiekosten stroom	1.201.401	989.677
- Energie transport en overig	217.029	489.689
Subtotaal	<u>6.908.858</u>	<u>7.384.170</u>
Huur en leasing	9.187.635	10.763.377
Dotaties en vrijval voorzieningen	17.689	-17.148
Doorbelasting overige bedrijfskosten	-19.930.808	-21.801.942
Totaal overige bedrijfskosten	<u><u>22.939.287</u></u>	<u><u>21.546.465</u></u>

Toelichting:

De doorbelasting van overige bedrijfskosten betreft afname van Lentis Service en Advies (shared service system) en Concernkosten. Interne verrekeningen voor facilitaire service en vastgoed zijn gebaseerd op integrale kostenprijzen en werkelijke afname. De indirectie concernkosten bestuur en staf zijn verdeeld over de zorgafdeling op basis van aandeel in de omzet.

Voor de toekomstige kosten van groot onderhoud aan de bedrijfsgebouwen is geen voorziening voor groot onderhoud gevormd. De kosten voor groot onderhoud en renovaties worden geactiveerd.

20. Financiële baten en lasten

De specificatie is als volgt:

	<u>2015</u>	<u>2014</u>
	€	€
Rentebaten	6.283	12.637
Rentebaten over rekening courant Groepsmaatschappijen	0	2.204.040
Resultaat deelnemingen	28.770	31.972
Financiële baten	<u>37.337</u>	<u>0</u>
Subtotaal financiële baten	72.390	2.248.649
Rentelasten	-1.941.214	-2.103.615
Rentelasten over rekening courant Groepsmaatschappijen	0	-2.214.277
Vennootschapsbelasting	-13.882	0
Subtotaal financiële lasten	<u>-1.955.096</u>	<u>-4.317.892</u>
Totaal financiële baten en lasten	<u><u>-1.882.706</u></u>	<u><u>-2.069.243</u></u>

5.1.9 TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE RESULTATENREKENING

21. Bezoldiging bestuurders en toezichthouders / Wet normering bezoldiging topfunctionarissen (WNT)

De bezoldiging van de bestuurders en toezichthouders over 2015 met betrekking tot de WNT zijn verantwoord in de geconsolideerde jaarrekening van Bestuursstichting Lentis te Zuidlaren.

22. Honoraria accountant

	<u>2015</u>	<u>2014</u>
	€	€
De honoraria van de accountant over 2015 zijn als volgt:		
1 Controle van de jaarrekening	164.149	109.808
2 Andere controlewerkzaamheden (w.o. Regeling AO/IC en Nacalculatie)	91.779	69.454
3 Fiscale advisering	17.494	17.661
4 Andere niet-controlediensten	61.471	35.966
Totaal honoraria accountant	<u>334.893</u>	<u>232.889</u>

Bovenstaande honoraria betreffen de werkzaamheden die bij de stichting en de in de consolidatie betrokken maatschappijen zijn uitgevoerd door accountantsorganisaties en externe accountants zoals bedoeld in artikel 1, lid 1 Wta (Wet toezicht accountantsorganisaties) en de in rekening gebrachte honoraria van het gehele netwerk waartoe de accountantsorganisatie behoort. Deze honoraria hebben betrekking op het onderzoek van de jaarrekening over het boekjaar 2015, ongeacht of de werkzaamheden reeds gedurende het boekjaar zijn verricht.

23. Transacties met verbonden partijen

Van transacties met verbonden partijen is sprake wanneer een relatie bestaat tussen de instelling, haar deelnemingen en hun bestuurders en leidinggevende functionarissen.

Er hebben zich geen transacties met verbonden partijen voorgedaan op niet-zakelijke grondslag.

De bezoldiging van de bestuurders en toezichthouders is opgenomen onder punt 21.

5.1.10 ENKELVOUDIGE BALANS PER 31 DECEMBER 2015
(na resultaatbestemming)

	Ref.	31-dec-15 €	31-dec-14 €
ACTIVA			
Vaste activa			
Materiële vaste activa	1	95.457.754	104.498.306
Financiële vaste activa	2	1.001.109	1.083.744
Totaal vaste activa		<u>96.458.863</u>	<u>105.582.050</u>
Vlottende activa			
Vorraden	3	388.279	330.983
Onderhanden werk uit hoofde van DBC's/ DBC-zorgproducten	4	5.723.677	2.222.117
Vorderingen uit hoofde van financieringstekort	5	0	375.325
Debiteuren en overige vorderingen	6	38.003.691	39.922.885
Liquide middelen	7	5.220.423	2.194.100
Totaal vlottende activa		<u>49.336.070</u>	<u>45.045.410</u>
Totaal activa		<u>145.794.933</u>	<u>150.627.460</u>
PASSIVA			
Eigen vermogen			
Bestemmingsfonds	8	29.881.834	27.157.283
Algemene en overige reserves		<u>4.231.598</u>	<u>4.231.598</u>
Totaal eigen vermogen		34.113.432	31.388.881
Voorzieningen	9	5.672.112	6.164.121
Langlopende schulden (nog voor meer dan een jaar)	10	57.623.916	61.936.849
Kortlopende schulden (ten hoogste 1 jaar)			
Schulden uit hoofde van financieringsoverschot	5	415.187	0
Overige kortlopende schulden	11	47.970.286	51.137.609
Totaal passiva		<u>145.794.933</u>	<u>150.627.460</u>

5.1.11 ENKELVOUDIGE RESULTATENREKENING OVER 2015

	<u>Ref.</u>	<u>2015</u> €	<u>2014</u> €
BEDRIJFSOPBRENGSTEN:			
Opbrengsten zorgprestaties	13	169.380.184	165.239.042
Subsidies	14	3.101.301	3.109.859
Overige bedrijfsopbrengsten	15	4.538.871	4.460.907
Som der bedrijfsopbrengsten		<u>177.020.356</u>	<u>172.809.808</u>
BEDRIJFSLASTEN:			
Personeelskosten	16	136.317.818	137.806.729
Afschrijvingen op financiële en (im)materiële vaste activa	17	11.124.652	11.421.935
Bijzondere waardeverminderingen van vaste activa	18	2.150.630	448.948
Overige bedrijfskosten	19	22.890.880	21.216.182
Som der bedrijfslasten		<u>172.483.980</u>	<u>170.893.794</u>
BEDRIJFSRESULTAAT		4.536.376	1.916.014
Financiële baten en lasten	20	-1.811.825	-2.517.269
RESULTAAT UIT GEWONE BEDRIJFSUITOEFENING		<u>2.724.551</u>	<u>-601.254</u>

RESULTAATBESTEMMING

Het resultaat is als volgt verdeeld:

	<u>2015</u> €	<u>2014</u> €
Toevoeging/(onttrekking):		
Bestemmingsfonds GGZ	2.724.551	-601.254
	<u>2.724.551</u>	<u>-601.254</u>

**5.1.12 GRONDSLAGEN VAN WAARDERING EN RESULTAATBEPALING
ENKELVOUDIGE JAARREKENING**

5.1.12.1 Algemeen

Lentis Zorgonderneming B.V., PsyQ Noord B.V. en PsyQ Business B.V. (CAP Noord Nederland B.V.) zijn juridisch met elkaar gefuseerd. Hierbij is Lentis Zorgonderneming B.V. de verkrijgende vennootschap geworden. Als gevolg van de juridische fusie zijn PsyQ Noord B.V. en PsyQ Business B.V. opgehouden te bestaan. Vervolgens zijn Stichting Lentis Maatschappelijke Onderneming en Zorgonderneming B.V. juridisch met elkaar gefuseerd. Hierbij treedt Stichting Lentis Maatschappelijke Onderneming op als verkrijgende stichting. Lentis Zorgonderneming B.V. is de verdwijnende vennootschap. De fusies hebben plaatsgevonden met terugwerkende kracht per 1 januari 2015. De akten zijn gepasseerd op 31 mei 2015. Dit geldt zowel voor de balans als de resultatenrekening.

Als gevolg hiervan zijn de vergelijkende cijfers over 2014 aangepast, ware het dat de fusie in 2014 heeft plaatsgevonden.

5.1.13 TOELICHTING OP DE ENKELVOUDIGE BALANS

ACTIVA

1. Materiële vaste activa

	<u>31-dec-15</u>	<u>31-dec-14</u>
	€	€
<i>De specificatie is als volgt:</i>		
Bedrijfsgebouwen en terreinen	68.815.903	73.992.982
Machines en installaties	16.142.413	17.775.192
Andere vaste bedrijfsmiddelen, technische en administratieve uitrusting	10.499.438	12.730.132
Totaal materiële vaste activa	<u>95.457.754</u>	<u>104.498.306</u>
<i>Het verloop van de materiële activa in het verslagjaar is als volgt weer te geven:</i>		
	<u>31-dec-15</u>	<u>31-dec-14</u>
	€	€
Boekwaarde per 1 januari	104.498.306	111.793.879
Bij: investeringen	4.309.549	7.873.616
Af: afschrijvingen	11.103.989	11.253.244
Af: bijzondere waardeverminderingen	2.150.630	448.948
Af: desinvesteringen	95.482	3.466.997
Boekwaarde per 31 december	<u>95.457.754</u>	<u>104.498.306</u>

Toelichting:

Voor een nadere specificatie van het verloop van de materiële vaste activa per activagroep wordt verwezen naar het mutatieoverzicht onder 5.1.16.

Onder de materiële vaste activa is voor een totaalbedrag van € 95.457.754 aan vaste activa opgenomen waarvan de zorginstelling het eigendom heeft.

De bedrijfsgebouwen en -terreinen zijn hypothecair bezwaard.

2. Financiële vaste activa

	<u>31-dec-15</u>	<u>31-dec-14</u>
	€	€
<i>De specificatie is als volgt:</i>		
Deelnemingen in groepsmaatschappijen	156.688	164.332
Overige deelnemingen	500.170	543.931
Vorderingen op groepsmaatschappijen	270.000	330.000
Vorderingen op participanten en op maatschappijen waarin wordt deelgenomen (overige deelnemingen)	74.251	45.481
Totaal financiële vaste activa	<u>1.001.109</u>	<u>1.083.744</u>
<i>Het verloop van de financiële vaste activa is als volgt:</i>		
	<u>31-dec-15</u>	<u>31-dec-14</u>
	€	€
Boekwaarde per 1 januari	1.083.744	1.108.555
Resultaat deelnemingen	28.770	31.973
Aflossing lening	-60.000	0
(Terugname) waardeverminderingen	0	-53.329
Afschrijvingen	-7.644	-3.455
Amortisatie (dis)agio	-43.761	0
Boekwaarde per 31 december	<u>1.001.109</u>	<u>1.083.744</u>

5.1.13 TOELICHTING OP DE ENKELVOUDIGE BALANS

ACTIVA

Toelichting:

Voor een nadere specificatie van het verloop van de financiële vaste activa per activagroep wordt verwezen naar het mutatieoverzicht onder 5.1.16.

In november 2013 is er een lening verstrekt van € 330.000,- aan Martini Apotheek B.V. De lening heeft een looptijd van 8 jaar, tegen de kortlopende rente plus een opslag van 7,5%. Ondanks dat afgesproken is tot een eenmalige eindaflossing, is tussentijds in 2015 € 60.000 euro vervroegd afgelost. Het door Stichting Lentis Maatschappelijke Onderneming ter beschikking gestelde bedrag is bedoeld voor de financiering van het werkkapitaal van de Martini Apotheek B.V. en zal uitsluitend hiervoor gebruikt worden.

Met ingang van 30 november 2012 heeft Stichting Lentis Maatschappelijke Onderneming een drietal nieuwe langlopende leningen afgesloten waaraan een borgtochtovereenkomst met Stichting Waarborgfonds voor de Zorgsector ten grondslag ligt. Hiervoor is destijds € 641.100 disagio in rekening gebracht bij Stichting Lentis Maatschappelijke Onderneming.

De vorderingen op de financiële vaste activa hebben een looptijd langer dan 1 jaar.

Toelichting op belangen in andere rechtspersonen of vennootschappen:

Naam en rechtsvorm en woonplaats rechtspersoon	Kernactiviteit	Verschaft kapitaal	Kapitaalbe- lang (in %)	Eigen vermogen €	Resultaat €
Rechtstreekse kapitaalbelangen >= 20%:					
Praktijk Ondersteuning Huisartsen te Groningen	Hulpverlening	18.000	100%	-2.546.675 2015	56.999
Phebe B.V. te Zuidlaren	Payroll en HRM	4.500	20%	36.447 2015	-583
Martini Apotheek B.V. te Groningen	Verstrekken geneesmiddelen	300	30%	205.148 2015	273.808
PsyQ Nederland Holding B.V. te Leiden	Holding activiteiten	7.500	42%	-3.864 2015	13.029

3. Voorraden

De specificatie is als volgt:

	<u>31-dec-15</u>	<u>31-dec-14</u>
	€	€
Medische middelen	262.359	195.547
Voedingsmiddelen	6.232	6.288
Hulpmiddelen	119.688	118.786
Overige voorraden	0	10.362
Totaal voorraden	<u>388.279</u>	<u>330.983</u>

5.1.13 TOELICHTING OP DE ENKELVOUDIGE BALANS

6. *Debiteuren en overige vorderingen*

<i>De specificatie is als volgt:</i>	<u>31-dec-15</u> €	<u>31-dec-14</u> €
Vorderingen op debiteuren	23.631.999	24.595.074
Overige vorderingen:		
Vorderingen op groepsmaatschappijen	8.639.704	8.575.947
Personeelsregelingen	296.913	178.675
WGA gelden	110.551	100.877
Het Behouden Huys	386.771	0
Overig	926.996	2.589.708
Vooruitbetaalde bedragen:		
Vooruitbetaalde bedragen	701.377	566.980
Nog te ontvangen bedragen:		
Nog te factureren DBC's	1.150.000	1.560.685
Nog te ontvangen bedragen	634.698	260.491
Overige overlopende activa:		
Overlopende activa	1.524.682	1.494.448
Totaal debiteuren en overige vorderingen	<u><u>38.003.691</u></u>	<u><u>39.922.885</u></u>

Toelichting:

De voorziening die in aftrek op de vorderingen is gebracht, bedraagt € 103.249,- (2014: € 104.059,-).
Alle vorderingen hebben een looptijd korter dan één jaar.

7. *Liquide middelen*

<i>De specificatie is als volgt:</i>	<u>31-dec-15</u> €	<u>31-dec-14</u> €
Bankrekeningen	5.181.927	2.153.263
Kassen	34.976	35.286
Kruisposten	3.520	5.551
Totaal liquide middelen	<u><u>5.220.423</u></u>	<u><u>2.194.100</u></u>

Toelichting:

De kredietfaciliteit in rekening-courant bij Rabobank bedraagt per 31 december 2015 € 18.650.000. Deze rekening-courant faciliteit geldt in gezamenlijkheid met Bestuursstichting Lentis, Stichting Dignis en Praktijk Ondersteuning Huisartsen B.V. De garantiefaciliteit verstrekt door de bank is €350.000, Lentis heeft van deze garantiefaciliteit in totaal €311.000 benut.

Stichting Dignis en de Bestuursstichting zijn o.g.v. de rekening-courant overeenkomst mededebiteur van de leningen van de Rabobank met een hoofdsom van €14.800.000.

De liquide middelen zijn direct opeisbaar.

Zekerheden op alle huidige en toekomstige vorderingen van de Rabobank zijn:

- Hypotheekrecht op de diverse registergoederen;
- Verpanding van roerende zaken;
- Verpanding van huidige en toekomstige vorderingen;
- Overeenkomst gedeelde zekerheden op WfZ activa.

5.1.13 TOELICHTING OP DE ENKELVOUDIGE BALANS

PASSIVA

8. Eigen vermogen

Het eigen vermogen bestaat uit de volgende componenten:

	<u>31-dec-15</u>	<u>31-dec-14</u>
	€	€
Bestemmingsfondsen	29.881.834	27.157.283
Algemene overige reserves	4.231.598	4.231.598
Totaal groepsvermogen	<u>34.113.432</u>	<u>31.388.881</u>

Bestemmingsfondsen

Het verloop is als volgt weer te geven:

	<u>Saldo per</u> <u>1-jan-2015</u>	<u>Resultaat-</u> <u>bestemming</u>	<u>Overige</u> <u>mutaties</u>	<u>Saldo per</u> <u>31-dec-2015</u>
	€	€	€	€
Bestemmingsfonds:				
GGZ	27.157.283	2.724.551	0	29.881.834
Totaal bestemmingsfondsen	<u>27.157.283</u>	<u>2.724.551</u>	<u>0</u>	<u>29.881.834</u>

Algemene overige reserves

Het verloop is als volgt weer te geven:

	<u>Saldo per</u> <u>1-jan-2015</u>	<u>Resultaat-</u> <u>bestemming</u>	<u>Overige</u> <u>mutaties</u>	<u>Saldo per</u> <u>31-dec-2015</u>
	€	€	€	€
Algemene overige reserves:	4.231.598	0	0	4.231.598
Totaal algemene overige reserves	<u>4.231.598</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>4.231.598</u>

5.1.13 TOELICHTING OP DE ENKELVOUDIGE BALANS

PASSIVA

9. Voorzieningen

<i>Het verloop is als volgt weer te geven:</i>	Saldo per 31-12-2014	Dotatie	Onttrekking	Vrijval	Saldo per 31-12-2015
	€	€	€	€	€
Personeelsbeloningen	1.671.932	211.639	0	0	1.883.571
Personeelsbeloningen LFB	827.000	10.318	5.225	0	832.093
ESMW	258.837	0	258.837	0	0
Langdurig zieken	802.678	0	392.905	0	409.773
Voorziening deelneming	2.603.674	0	56.999	0	2.546.675
Totaal voorzieningen	6.164.121	221.957	713.966	0	5.672.112

Toelichting in welke mate (het totaal van) de voorzieningen als langlopend moeten worden beschouwd:

	31-12-2015
Kortlopend deel van de voorzieningen (< 1 jr.)	361.180
Langlopend deel van de voorzieningen (> 1 jr.)	5.310.932

Toelichting per categorie voorziening:

De voorziening personeelsbeloningen betreft een voorziening voor jubilea uitkeringen.

De voorziening personeelsbeloningen LFB betreft een voorziening voor het levensfasebudget inzake extra verlofuren conform CAO.

In de berekening van de Personeelsbeloningen is in 2015 de verdisconteringsvoet aangepast van 5% naar 2%, dit levert een mutatie op van €195.000.

In 2015 en 2016 zijn alle afspraken inzake ESMW definitief overeengekomen. Hierdoor is dit niet langer opgenomen onder voorzieningen, maar onder de kortlopende schulden.

Met ingang van 2015 wordt de post Langdurig zieken opgenomen onder de voorzieningen in plaats van onder de overige kortlopende schulden.

10. Langlopende schulden (nog voor meer dan een jaar)

De specificatie is als volgt:

	31-dec-15	31-dec-14
	€	€
Schulden aan banken	57.623.916	61.936.849
Totaal langlopende schulden (nog voor meer dan een jaar)	57.623.916	61.936.849

Het verloop is als volgt weer te geven:

	2015	2014
	€	€
Stand per 1 januari	65.979.784	70.722.719
Af: aflossingen	4.312.934	4.742.935
Stand per 31 december	61.666.850	65.979.784
Af: aflossingsverplichting komend boekjaar	4.042.934	4.042.935
Stand langlopende schulden per 31 december	57.623.916	61.936.849

Toelichting in welke mate (het totaal van) de langlopende schulden als langlopend moeten worden beschouwd:

Kortlopend deel van de langlopende schulden (< 1 jr.), aflossingsverplichtingen	4.042.934	4.042.935
Langlopend deel van de langlopende schulden (> 1 jr.) (balanspost)	57.623.916	61.936.849
Hiervan langlopend (> 5 jaar)	42.406.173	46.164.662

Toelichting:

Voor een nadere toelichting op de langlopende schulden wordt verwezen naar de bijlage 5.1.17 overzicht langlopende schulden. De aflossingsverplichtingen zijn verantwoord onder de kortlopende schulden.

5.1.13 TOELICHTING OP DE ENKELVOUDIGE BALANS

11. Overige kortlopende schulden

De specificatie is als volgt:

	31-dec-15	31-dec-14
	€	€
Crediteuren	4.149.739	3.181.893
Aflossingsverplichtingen langlopende leningen	4.042.934	4.042.935
Belastingen en sociale premies	6.665.187	5.891.171
Schulden ter zake pensioenen	1.010.807	1.028.327
Nog te betalen salarissen	629.117	498.683
Vakantiegeld	4.456.135	4.402.242
Vakantiedagen	7.875.940	5.702.721
Onderhanden werk DBBC's minus ontvangen voorschotten	2.750.249	3.472.282
Overige schulden:		
Schulden op groepsmaatschappijen	5.883.795	9.644.676
Projecten	210.744	159.225
Subsidie	0	303.964
Nog te betalen kosten:		
Interest langlopende leningen	126.543	139.558
Energie	185.000	708.757
ESMW (2012 tot en met 2014)	270.394	4.460.311
Nog te betalen kosten	9.138.430	7.103.154
Vooruitontvangen opbrengsten:		
Vooruitontvangen opbrengsten	560.310	377.480
Legaten	10.497	10.497
Overige overlopende passiva:		
Overige overlopende passiva	4.465	9.733
Totaal overige kortlopende schulden	<u>47.970.286</u>	<u>51.137.609</u>

Toelichting:

Alle overige kortlopende schulden hebben een looptijd korter dan 1 jaar, tenzij anders aangegeven.

Specificatie nog te betalen kosten:

Voor het zelfonderzoek 2013 is een bedrag van € 1,7 miljoen gereserveerd;
 Voor het zelfonderzoek 2014 is een bedrag van € 0,5 miljoen gereserveerd;
 Voor het zelfonderzoek 2015 is een bedrag van € 0,5 miljoen gereserveerd;
 Voor de afkoop van een huurcontract is er € 0,7 miljoen gereserveerd;
 Gemaakte kosten 2015, waarvan de factuur in 2016 is ontvangen: 1,1 miljoen
 Rente + aflossing langlopende leningen 2015: € 0,7 miljoen
 Voor de afhandeling van personele kwesties is er een bedrag van € 0,8 miljoen gereserveerd;
 Voor wachtgelden is er een bedrag van € 0,5 miljoen gereserveerd.

12. Niet in de balans opgenomen regelingen

Toelichting:

Ultimo 2015 zijn de verplichtingen uit hoofde van lease en huurcontracten als volgt te specificeren:

Huurverplichtingen:

Binnen één jaar	2.945.373
Tussen één jaar en vijf jaar	3.564.511
Meer dan vijf jaar	4.209.181

Leaseverplichtingen:

Binnen één jaar	237.926
Tussen één jaar en vijf jaar	309.741
Meer dan vijf jaar	0

Totale verplichtingen:

Binnen één jaar	3.183.299
Tussen één jaar en vijf jaar	3.874.252
Meer dan vijf jaar	4.209.181

GEDURENDE HET VERSLAGJAAR ZIJN IN DE WINST- EN VERLIESREKENING VERWERKT:

Minimale leasebetalingen	337.551
--------------------------	---------

5.1.13 TOELICHTING OP DE ENKELVOUDIGE BALANS

12. Niet in de balans opgenomen regelingen (vervolg)

Macrobeheersinstrument

Het macrobeheersinstrument kan door de minister van VWS ingezet worden om overschrijdingen van het macrokader zorg terug te vorderen bij instellingen voor medisch specialistische zorg en bij instellingen voor curatieve geestelijke gezondheidszorg. Het macrobeheersinstrument is uitgewerkt in de Aanwijzing macrobeheersmodel instellingen voor medisch specialistische zorg, respectievelijk Aanwijzing Macrobeheersinstrument curatieve geestelijke gezondheidszorg. Ook voor instellingen in andere sectoren kan een Aanwijzing Macrobeheersinstrument van toepassing zijn. Jaarlijks wordt door de Nederlandse Zorgautoriteit (NZa) ambtshalve een mbi-omzetplafond vastgesteld. Tevens wordt door de NZa jaarlijks een omzetplafond per instelling vastgesteld, welke afhankelijk is van de realisatie van het mbi-omzetplafond van alle instellingen gezamenlijk. Deze vaststelling vindt plaats nadat door de Minister van VWS de overschrijding van het mbi-omzetplafond uiterlijk vóór 1 december van het opvolgend jaar is gecommuniceerd.

Bij het opstellen van de jaarrekening 2015 bestaat nog geen inzicht in realisatie van het mbi-omzetplafond over 2013, 2014 en 2015. Stichting Lentis Maatschappelijke Onderneming is niet in staat een betrouwbare inschatting te maken van de uit het macrobeheersinstrument voortkomende verplichting en deze te kwantificeren. Als gevolg daarvan is deze verplichting niet tot uitdrukking gebracht in de balans van de Stichting Lentis Maatschappelijke Onderneming per 31 december 2015.

Garantstelling toekomstige verplichting Stichting Dignis

Stichting Lentis Maatschappelijke Onderneming heeft een garantstelling afgegeven aan Stichting Dignis ter waarborging van de continuïteit van Stichting Dignis. Stichting Lentis staat garant voor alle huidige en toekomstige verplichtingen tegenover derden. De Raad van Bestuur van Stichting Lentis heeft dit middels een "Letter of continuing support" laten weten aan de directie van Stichting Dignis. In deze "Letter of continuing support" is aangegeven dat Stichting Lentis garant staat tot en met 31 december 2017. Binnen Stichting Dignis worden nu maatregelen getroffen en plannen ontwikkeld om de huidige negatieve resultaten om te buigen naar een gezonde financiële organisatie in de toekomst.

Waarborgfonds voor de zorgsector (WFZ)

Bij de diverse financiers zijn langlopende leningen onder borging van WFZ afgesloten ten bedrage van in totaal € 42.028.000. Uit hoofde van de borging door het WFZ hebben deze leningen een direct opeisbare obligo van 3% van de pro resto geborgde schuld.

Onregelmatigheidstoeslag tijdens vakantie

Naar aanleiding van de landelijke discussie ten aanzien van ORT tijdens vakanties, bestaat het risico van een naverrekening over oude jaren voor de medewerkers met een contract onder de cao GGZ. Ultimo 2015 is er nog geen verplichting hiertoe en derhalve is hiervoor geen verplichting opgenomen conform de geldende richtlijnen.

5.1.14 ENKELVOUDIG MUTATIEOVERZICHT MATERIELE VASTE ACTIVA

	Bedrijfs- gebouwen en terreinen	Machines en installaties	Andere vaste bedrijfs- middelen, technische en administratieve uitrusting	Totaal
	€	€	€	€
Stand per 1 januari 2015				
- aanschafwaarde	120.202.578	38.416.058	32.538.032	191.156.668
- cumulatieve afschrijvingen	46.209.596	20.640.866	19.807.900	86.658.362
Boekwaarde per 1 januari 2015	<u>73.992.982</u>	<u>17.775.192</u>	<u>12.730.132</u>	<u>104.498.306</u>
Mutaties in het boekjaar				
- investeringen	787.857	1.012.868	2.508.824	4.309.549
- afschrijvingen	4.183.887	2.212.945	4.707.157	11.103.989
- bijzondere waardeverminderingen	1.749.260	401.370	0	2.150.630
- <i>terugname geheel afgeschreven activa</i>				
.aanschafwaarde	5.686.347	3.520.445	2.948.872	12.155.664
.cumulatieve afschrijvingen	5.686.347	3.520.445	2.948.872	12.155.664
- <i>desinvesteringen</i>				
aanschafwaarde	116.412	78.299	71.329	266.040
cumulatieve afschrijvingen	<u>84.623</u>	<u>46.967</u>	<u>38.968</u>	<u>170.558</u>
per saldo	31.789	31.332	32.361	95.482
- <i>Overige mutaties</i>				
aanschafwaarde	8.825	0	0	8.825
.cumulatieve afschrijvingen	<u>-8.825</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>-8.825</u>
	0	0	0	0
Mutaties in boekwaarde (per saldo)	<u>-5.177.079</u>	<u>-1.632.779</u>	<u>-2.230.694</u>	<u>-9.040.552</u>
Stand per 31 december 2015				
- aanschafwaarde	115.178.851	35.830.182	32.026.655	183.035.688
- cumulatieve afschrijvingen	46.362.948	19.687.769	21.527.217	87.577.934
Boekwaarde per 31 december 2015	<u>68.815.903</u>	<u>16.142.413</u>	<u>10.499.438</u>	<u>95.457.754</u>
<i>Afschrijvingspercentage</i>	2%; 2,5%, 5%	5%; 10%	10%; 20%	

5.1.15 ENKELVOUDIG MUTATIEOVERZICHT FINANCIËLE VASTE ACTIVA

	Aanloop- en plankosten	Emissie-, leningskosten en boeterente	Leningen u/g	Deelnemingen	Totaal
	€	€	€	€	€
Boekwaarde per 1 januari 2015	164.332	543.931	330.000	45.481	1.083.744
Resultaat deelnemingen	0	0	0	28.770	28.770
Ontvangen dividend / aflossing leningen	0	0	-60.000	0	-60.000
Afschrijvingen	-7.644	0	0	0	-7.644
Amortisatie (dis)agio	0	-43.761	0	0	-43.761
Boekwaarde per 31 december 2015	<u>156.688</u>	<u>500.170</u>	<u>270.000</u>	<u>74.251</u>	<u>1.001.109</u>

BIJLAGE

5.1.16 Overzicht langlopende schulden ultimo 2015 (enkelvoudig)

Leninggever	Datum	Hoofdsom	Totale looptijd	Soort lening	Werkelijke-rente	Restschuld 31 december 2014	Nieuwe leningen in 2015	Aflossing in 2015	Restschuld 31 december 2015	Restschuld over 5 jaar	Resterende looptijd in jaren eind 2015	Aflossingswijze	Aflossing 2016	Gestelde zekerheden
		€			%	€	€	€	€	€			€	
Rabobank	1-jul-93	1.361.341	25	36.65.919.096	2,95%	217.815	0	54.454	163.361	0	3	lineair	54.454	Hypotheek
Rabobank	1-apr-99	1.614.550	20	32.51.961.152	2,95%	322.910	0	80.728	242.182	0	3	lineair	80.728	Hypotheek
Rabobank	31-dec-01	9.529.385	40	32.94.909.492	3,05%	6.432.335	0	238.235	6.194.100	5.002.925	26	lineair	238.235	Hypotheek
Rabobank	1-okt-91	5.218.472	30	3.650.943.182	3,65%	1.217.645	0	443.949	773.696	0	6	lineair	173.949	Hypotheek
Rabobank	20-feb-92	4.356.290	30	3.650.943.174	2,60%	461.675	0	145.209	316.466	0	3	lineair	145.209	Hypotheek
NWB	1-nov-92	4.112.383	29	LD 10007287	2,78%	992.645	0	141.806	850.839	141.808	6	lineair	141.806	Borgstelling
Rabobank	1-dec-94	8.576.446	35	3.650.943.158	2,90%	1.883.188	0	125.546	1.757.642	1.129.911	14	lineair	125.546	Hypotheek
Rabobank	31-dec-96	19.285.659	25	3.650.943.166	2,90%	2.064.700	0	294.957	1.769.743	294.958	6	lineair	294.957	Hypotheek
Rabobank	12-sep-03	5.735.274	40	36.65.916.682	3,15%	4.122.205	0	143.384	3.978.821	3.261.901	28	lineair	143.384	Hypotheek
NWB	30-nov-12	11.600.000	20	10.027.808	2,69%	10.440.000	0	580.000	9.860.000	6.960.000	17	lineair	580.000	Borgstelling
Rabobank	30-nov-12	16.100.000	25	OHLO2918	2,96%	14.812.000	0	644.000	14.168.000	10.948.000	22	lineair	644.000	Borgstelling
Rabobank	30-nov-12	20.000.000	30	OHLO3119	3,13%	18.666.666	0	666.666	18.000.000	14.666.670	27	lineair	666.666	Borgstelling
Rabobank	30-nov-12	5.100.000	10	3.028.918.234	var	4.346.000	0	754.000	3.592.000	0	5	lineair	754.000	Hypotheek
Totaal						65.979.784	0	4.312.934	61.666.850	42.406.173			4.042.934	

5.1.17 TOELICHTING OP DE ENKELVOUDIGE RESULTATENREKENING

BATEN

13. Opbrengsten zorgprestaties

<i>De specificatie is als volgt:</i>	<u>2015</u>	<u>2014</u>
	€	€
Opbrengsten Zorgverzekeringswet	92.530.883	97.726.510
Wettelijk budget WLZ	27.993.246	58.687.477
Opbrengsten Jeugdzorg	10.500.401	0
Opbrengsten WMO	25.624.913	9.328
Opbrengsten Justitie	7.149.204	6.899.369
Opbrengsten LGGZ	2.577.770	0
Opbrengsten BGGZ	1.172.205	716.492
Opbrengsten overige financieringen	1.831.562	1.199.866
Totaal	<u>169.380.184</u>	<u>165.239.042</u>

Toelichting:

Met ingang van verslagjaar 2015 is er een nieuw model verschenen voor de winst- en verliesrekening. De grootste wijziging betreft de rubricering van de omzet. De omzet van 2015 is gerubriceerd conform het nieuwe model. Daardoor zijn ook de vergelijkende cijfers van 2014 aangepast.

14. Subsidies

<i>De specificatie is als volgt:</i>	<u>2015</u>	<u>2014</u>
	€	€
Rijkssubsidies vanwege het Ministerie van VWS	1.641.828	1.464.891
Overige Rijkssubsidies	15.928	15.928
Subsidies vanwege Provincies en gemeenten	33.046	792.247
Overige subsidies, waaronder loonkostensubsidies en EU-subsidies	1.410.499	836.793
Totaal	<u>3.101.301</u>	<u>3.109.859</u>

15. Overige bedrijfsopbrengsten

<i>De specificatie is als volgt:</i>	<u>2015</u>	<u>2014</u>
	€	€
Overige dienstverlening (waaronder 2e-4e geldstroom UMC's voor onderzoek):		
Doorberekende materiële kosten	522.763	513.087
Opbrengsten patiënt en bewoners gebonden	1.723.879	1.593.503
Opbrengsten uit servicekosten	18.389	15.343
Opbrengsten hulpbedrijven	169.576	171.373
Overige opbrengsten (waaronder vergoeding voor uitgeleend personeel en verhuur onroerend goed):		
Doorberekende personeelskosten	594.393	504.421
Huuropbrengsten	464.288	516.883
Overig	1.045.583	1.146.297
Totaal	<u>4.538.871</u>	<u>4.460.907</u>

5.1.17 TOELICHTING OP DE ENKELVOUDIGE RESULTATENREKENING

LASTEN

16. Personeelskosten

De specificatie is als volgt:

	<u>2015</u>	<u>2014</u>
	€	€
Lonen en salarissen	102.745.004	104.638.711
Sociale lasten	14.567.665	14.405.729
Pensioenpremies	8.973.366	9.510.034
Andere personeelskosten:		
Opleidingskosten	1.954.437	1.701.709
Reisvergoedingen	2.744.001	2.689.731
Overig	<u>1.026.912</u>	<u>1.433.125</u>
Subtotaal	<u>132.011.385</u>	<u>134.379.039</u>
Personeel niet in loondienst	4.306.433	3.427.690
Totaal personeelskosten	<u><u>136.317.818</u></u>	<u><u>137.806.729</u></u>

Specificatie gemiddeld aantal personeelsleden (in FTE's) per contractformatie:

Stichting Lentis Maatschappelijke Onderneming	2.182	2.134
Gemiddeld aantal personeelsleden op basis van fulltime eenheden	<u>2.182</u>	<u>2.134</u>
Aantal personeelsleden dat buiten Nederland werkzaam is	0	0

17. Afschrijvingen op financiële en (im)materiële vaste activa

De specificatie is als volgt:

	<u>2015</u>	<u>2014</u>
	€	€
Nacalculeerbare afschrijvingen		
- materiële vaste activa	0	2.442.715
- financiële vaste activa	0	5.694
Overige afschrijving		
- materiële vaste activa	11.117.008	8.810.529
- immateriële vaste activa	0	115.364
- financiële vaste activa	7.644	0
Totaal afschrijvingen	<u>11.124.652</u>	<u>11.374.302</u>
Bij:		
Afschrijvingen financiële vaste activa	0	47.633
Totaal afschrijvingen resultatenrekening	<u><u>11.124.652</u></u>	<u><u>11.421.935</u></u>

18. Bijzondere waardeverminderingen van vaste activa

De specificatie is als volgt:

	<u>2015</u>	<u>2014</u>
	€	€
Bijzondere waardeverminderingen van:		
- materiële vaste activa	2.150.630	448.948
Totaal	<u><u>2.150.630</u></u>	<u><u>448.948</u></u>

Toelichting:

Lentis heeft in 2015 een bijzondere waardevermindering doorgevoerd van € 2.000.000. Deze waardevermindering komt voort uit een verslechterde exploitatie van de klinieken in Oost Groningen. De verslechterde exploitatie van deze klinieken kan worden verklaard door een toenemende leegstand en teruglopende productie.

De bijzondere waardevermindering is gebaseerd op de opbrengstwaarde. Deze waardering is tot stand gekomen door middel van een onafhankelijke taxatie.

5.1.17 TOELICHTING OP DE ENKELVOUDIGE RESULTATENREKENING

LASTEN

19. Overige bedrijfskosten

<i>De specificatie is als volgt:</i>	<u>2015</u>	<u>2014</u>
	€	€
Voedingsmiddelen en hotelmatige kosten	10.033.101	9.783.965
Algemene kosten	13.102.196	11.971.200
Patiënt- en bewoner gebonden kosten	3.616.448	3.462.396
Onderhoud en energiekosten:		
- Onderhoud	3.434.106	3.676.624
- Energiekosten gas	2.056.322	2.228.180
- Energiekosten stroom	1.201.401	989.677
- Energie transport en overig	217.029	489.689
Subtotaal	<u>6.908.858</u>	<u>7.384.170</u>
Huur en leasing	9.187.757	10.756.083
Dotaties en vrijval voorzieningen	17.689	-16.870
Doorbelasting overige bedrijfskosten	-19.975.169	-22.124.762
Totaal overige bedrijfskosten	<u><u>22.890.880</u></u>	<u><u>21.216.182</u></u>

Toelichting:

De doorbelasting van overige bedrijfskosten betreft afname van Lentis Service en Advies (shared service system) en Concernkosten. Interne verrekeningen voor facilitaire service en vastgoed zijn gebaseerd op integrale kostenprijzen en werkelijke afname. De indirecte concernkosten bestuur en staf zijn verdeeld over de zorgafdeling op basis van aandeel in de omzet.

De verdeling van de doorbelasting overige bedrijfskosten is als volgt:

-vastgoed	44%
-maaltijden, facilitaire services, administratie en ICT	43%
-zorgondersteuning	5%
-concernkosten	8%

Voor de toekomstige kosten van groot onderhoud aan de bedrijfsgebouwen is geen voorziening voor groot onderhoud gevormd. De kosten voor groot onderhoud en renovaties worden geactiveerd.

20. Financiële baten en lasten

<i>De specificatie is als volgt:</i>	<u>2015</u>	<u>2014</u>
	€	€
Rentebaten	6.283	12.638
Rentebaten groepsmaatschappijen	0	2.159.705
Resultaat groepsmaatschappijen	56.999	0
Resultaat deelnemingen	28.770	31.972
Financiële baten	<u>37.337</u>	<u>0</u>
Subtotaal financiële baten	129.389	2.204.315
Rentelasten	-1.941.214	-2.103.616
Rentelasten groepsmaatschappijen	0	-2.120.373
Resultaat groepsmaatschappijen	0	-497.595
Subtotaal financiële lasten	<u>-1.941.214</u>	<u>-4.721.584</u>
Totaal financiële baten en lasten	<u><u>-1.811.825</u></u>	<u><u>-2.517.269</u></u>

5.1.17 TOELICHTING OP DE ENKELVOUDIGE RESULTATENREKENING

Ondertekening door bestuurders en toezichthouders

W.G.
Drs. M.S.R. Sitalsing 28 november 2016

W.G.
Drs. C.L. Bruinsma 28 november 2016

W.G.
Dr. P.C. Lerk 28 november 2016

W.G.
Drs. J.H.M. van der Meer RA 28 november 2016

W.G.
Mevr. S.D. Franken- van Velzen 28 november 2016

W.G.
Drs. L.P. Middel 28 november 2016

W.G.
Mr. E.A.O. Muurmans MBA 28 november 2016

5.2 OVERIGE GEGEVENS

5.2 OVERIGE GEGEVENS

5.2.1 Vaststelling en goedkeuring jaarrekening

De raad van bestuur van Stichting Lentis Maatschappelijke Onderneming heeft de jaarrekening 2015 vastgesteld in de vergadering van 25 november 2016.

De raad van toezicht van de Stichting Lentis Maatschappelijke Onderneming heeft de jaarrekening 2015 goedgekeurd in de vergadering van 28 november 2016.

5.2.2 Statutaire regeling resultaatbestemming

In de statuten is bepaald, conform artikel 2, dat de stichting geen winstoogmerk heeft.

5.2.3 Resultaatbestemming

Het resultaat wordt verdeeld volgens de resultaatverdeling in paragraaf 5.1.2.

5.2.4 Gebeurtenissen na balansdatum

Er hebben zich geen gebeurtenissen na balansdatum voorgedaan.

5.2.5 Nevenvestigingen

Stichting Lentis Maatschappelijke Onderneming heeft geen nevenvestigingen.

5.2.6 Controleverklaring

De controleverklaring is opgenomen op de volgende pagina.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant